Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ:
ҚАМАРИЙ 1411 ЙИЛ
ШАЪБОН, 15-КУН
•
ШАМСИЙ
1369 ЙИЛ
ҲУТ, 12-КУН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январда таваллуд топган • 1991 йил 2 март, шанба, № 44 • НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

Сессия нималарга даъват этди?

ИШНИНГ АВВАЛИ ҚОНУНДАН БОШЛАНАДИ

Биз мураккаб шароитни бошдан кечирмоқдамиз. Жамиятда ижтимоий-сиёсий, иқтисодий-молиявий таигликлар кучайиб бормоқда. Одамларда эртанги кундан хавотирлик, безоваталик тобора ортиб, кун кечириш мушкуллашмоқда.

Ана шундай шароитда кишиларни бозор иқтисодиёти ҳамлаларию ваҳималаридан фориғ қилиш, муҳофазалаш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Ҳуқуқий давлат қуриш йўлида собитқадам илгарилаб бормай, бу қийинчиликларни бир ёқли қилиш оғирлиги ўз-ўзидан равшан. Бугина эмас, истеъмол бозорининг сероблигини таъминлаш, тадбиркорликни кучайтириш, мустақиллик ва солиқ сиёсатини оқилона йўлга қўйиш каби қатор ечимларнинг тамал тоши қўйиладиган айни пайт ҳозир.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари IV сессиясида худди ана шу долзарб масалалар алоҳида масъулият ва манфаатдорлик ҳисси билан таҳлил қилинди. Она ерга муносабат, банклар ва банк фаолиятининг эртанги куни, ишбилармонликка бериладиган эркинликлар, жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш масалалари шулар сирасига киради. Анжуманда муҳокама қилиниб кучга киритилган қонунларнинг ҳамма-ҳаммаси кўпчиликнинг эрки, инон-ихтиёрини акс эттирганлигини таъкидлаш мумкинки, бу ниҳоятда муҳимдир.

Ерни она табиат инъоми, у бизга бепул берилган деймиз. Унинг ҳар бир қаричидан омилкорлик билан фойдаланаётганлар қанчадан-қанча. Аммо шуни яхши биламизки, бош-бошдоқлик ва лоқайдлик ерга муносабатда ҳам намоён бўлди. Уни текин ишлатиш кўпгина ер эгалари ва ерни истифода этувчиларни талтайтириб юборди, баъзи ҳолларда унга муносабатда нонкўрлик қилишгача бориб етилди. Бир қатор хўжалик раҳбарлари, фуқаролар табиат инъомига хўжасизларча қарамоқдалар, тупроқ унумдорлигини ошириш чораларини кўрмаётирлар.

Тан олмай иложимиз йўқ: ўн минглаб гектар унумдор ерлар турли баҳоналар билан ташландиқ қилиб қўйилган. Афсуслантирадиган жойи шундаки, бунинг учун ҳеч ким жавоб ҳам бермайди. Суғориладиган майдонларгина эмас, яйловларга, пичанзорларга, ўрмонларга нисбатан ҳам шундай бепарволикни кўрамиз. Саноат, қурилиш ташкилотларининку қўяверинг, улар катта-кичик ер майдонларини қурилиш учун ҳеч бир асоссиз олиб, йиллар мобайнида иш бошламайдилар, уни қўриққа айлантириб қўядилар. Она тупроқни яроқсиз ҳолга келтириш, ер балансидан чиқариб ташлаш ҳоллари-чи.

Турғунлик даври ҳосиласи бўлган бундай аҳволга қандай қилиб чек қўйиш мумкин? Ҳар бир кишида ерни ардоқлаш, ундан оқилона фойдаланиш ҳиссини тарбиялаш мумкинми? Тупроқни соғломлаштириб, қайта ишга солиш, сув чиқариш, катта-катта майдонларни замонавий суғориш тармоғи билан таъминлаш учун сарф-харажатни кўпайтирса бўладими?

«Ер солиғи тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг ишлаб чиқилиши ана шунақа кўпдан-кўп жумбоқларга оқилона ечим топиб беради. Ҳозиргача ердан фойдаланганлик учун фақат аҳоли ҳақ тўлар эди. Ушбу қонун қабул қилиниб кучга кирса, жамоа, давлат хўжаликлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, шунингдек фуқаролар ҳам ҳақ тўлашади. Қишлоқ аҳолиси учун қишлоқ хўжалиги солиғи, шаҳарликлар учун эса иморат солиғи ўз-ўзидан бекор қилинади.

Халқ хўжалигимиз бозор иқтисодиёти тамойилларига ўтишида муҳим ўрин тутадиган воситалардан бири корхоналар, бирлашмалар, ташкилотлар, турли тоифадаги фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи масаласидир. Таҳлиллар кўрсатишича, ўтган йили фойдадан тўлов тариқасида бюджетга ундириб олинадиган маблағнинг улуши иттифоқ корхоналари бўйича (ўрта ҳисобда 53,8 фоиз) кўпайиб кетди. Корхоналар фойдадан ўз вазирликлари ва идоралари фондларига ўртача 10—15 фоиз ажратишган. Бу, шак-шубҳасиз, чор-ночор иш олиб бораётган жамоалар аҳволини янада оғирлаштирди. Қонунда фойдадан олинадиган солиқ 45 фоиз қилиб белгиландики, бунда корхоналар ўтган йилгига нисбатан кўпроқ наф кўрадилар.

Ўзбекистон иқтисодий мустақиллик йўлига дадил кираётир. Бундай шароитда хориждаги сармоядорлар билан аралаш корхоналар очиш, чет эл капиталини кўплаб жалб этиш кучайиши табиий. Бироқ бундан фойда олишнинг ҳуқуқий кафолати йўқлиги хориж сармоядорларини иккилантириб қўяётганди. Қонундаги туб янгиликлардан бири шуки, унда бундай кафолат ҳуқуқий асосга эга бўлди. Эндиликда чет эл капиталини жалб қилиш, хорижий корчалонлар фаолиятини солиқ бўйича имтиёзлар бериш йўли билан рағбатлантириш амалда ўз ечимини топган. Оборот солиғи, экспорт-импорт солиғи солишдан олинадиган солиқ, колхозчиларнинг меҳнат ҳақи тўлов фондидан солиқ олиш тартиби қонунларнинг асосий ўзагини ташкил этади.

Хўш, ҳозирги ниҳоятда мураккаб ижтимоий-иқтисодий шароитда солиқ ислоҳотини амалда акс эттирган қонунлар охир-оқибатда халққа сезиларли самара берадими? У турғунлик йилларидаги каби чиройли сўз ўйинларидан, нурли истиқбол ҳақидаги қуруқ сафсатабозликдан иборат эмасми? Бусиз ҳам аксарияти мушкул аҳволда яшаётган, нарх-наво осмону фалакка чиқиб кетиши натижасида қўл учида кун кечираётган кишилардан олинган сармоя кемтикларини тўлдиришга қайта ишлатиладими? Аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромад бўйича жумҳуриятимиз Иттифоқимизда энг паст даражада турганлиги маълум. Шундай экан, кам даромадли фуқаролар, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва уларга тенглаштирилганлар, уруш қатнашчилари, болаликдан майиб-мажруҳлар, Қаҳрамон оналар ва ҳоказоларга солиқ тўлашда берилаётган енгилликлар етарлими? Афғонистонда хизмат бурчини ўтаб келганларга-чи?

Сессия мажлисларида шу каби қатор муаммолар устидаги фикрлашувлар ниҳоятда қизғин, масъулиятли, чуқур талабчанлик билан ўтганлигини тушуниш мумкин. Ҳар икки қонун, лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида маърузачиларнинг бири иккинчиси билан ўрин алмашинар экан, депутатлар эътиборига ечимини кутаётган янги-янги масалалар ҳавола этилди. Жиззах вилояти халқ назорати комитети раисининг ўринбосари Хидир Шукуров хўжалик юритишнинг экстенсив усуллари муаммоларини ўртага ташлади. Бу усул ўнлаб йиллар давомида тупроқ унумдорлигининг пасайиб кетишига олиб келди. Бунинг оқибатида ер ориқламоқда, химикатлар билан заҳарланмоқда, бундай аҳволнинг олдини олиш учун сўнгги ўн йилликлар давомида ер тузилишида юз берган ўзгаришларни ўрганиб, унга муносабатни тубдан қайта қуриш, тупроқ унумдорлигини тиклаш чораларини белгилайдиган махсус комиссия тузиш керак.

Намангандаги машинасозлик заводининг директори Воҳид Паттаевнинг сўзлари ҳам ана шу фикрга ҳамоҳанг эди:

— Корхоналардан олинадиган солиқлар турини ҳисоблашга қўлимизнинг бармоқлари етмай қолди, — деди нотиқ. — Улар хилма-хил: маҳсулотни сотганлик учун тўланадиган солиқ, амортизация солиғи, ер солиғи ва яна қанчадан-қанча солиқлар... Айни пайтда мамлакатда нарх-наво тинимсиз ошиб бораётир. Масалан, биз маҳсулот нархини икки-уч баравар оширдик, бизга етказиб берилаётган хом ашё нархи эса ўн баравар ортди. Шу боисдан корхонани бутунлай инқирозга юз тутишдан қутқариб қолиш имконини берадиган қонунлар зарур.

Ишнинг аввали — қонун. У ҳаётни изга солади, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тараққиёт йўллари ҳамда имкониятларини белгилаб беради. Масалан, Англияда бир йилда 60 тагача қонун қабул қилинар эди. Иттифоқ парламентидаги каби бизнинг сессиямизда ҳам қонун чиқаришга интилишни тўғри тушуниш мумкин. Навбатдан ташқари сессия кун тартибидаги 15 та масаладан 8 таси қонун лойиҳалари муҳокамасига доир эди. Шунда ҳам лойиҳаларининг аксариятига фаол муносабат билдирилди.

Тўғри, анжуманда ҳиссиётларнинг жумбушга келишини ҳам, мулоқотларнинг сокинлашувини ҳам кузатдик. Баъзи қонун лойиҳаларининг муҳокамаси депутатлар эътиборини тортмагандек таассурот уйғотди. «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги, «Ўзбекистон ССРда тадбиркорлик тўғрисида»ги қонун лойиҳалари жиддий мунозарасиз қабул қилинди. Балки бу ҳужжатларнинг такомили фикр билдиришга асос қолдирмагандир? Бундай бўлиши эҳтимолдан узоқ.

Муҳокама «Ўзбекистон ССРда жамоат бирлашмалари ҳақида»ги ҳамда «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги қонун лойиҳаларига кўчганда бунинг аксини кўрдик. Бирлашмалар тўғрисидаги қонун одамларнинг ижтимоий фаоллигини ўстиришга, ўз қарашларию манфаатларини янада тўлароқ ифода этишларига, ҳуқуқларини мустаҳкамлашга ёрдамлашмоғи керак. Жумҳурият тарихида биринчи марта фуқароларга жамоат ташкилотларини тузиш эркинлиги берилди. Бошқача таърифлайдиган бўлсак, бу қонун кўп партиявийлик даври бошланишига бағишланган ўзига хос фотиҳадир. Лойиҳада, табиийки, республикамиз манфаатлари ва хусусиятлари ҳисобга олинган.

Хўш, «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги қонунда-чи? У жумҳуриятимиз танг ва тақчил аҳволдан чиқиши манфаатларига хизмат қиладими? Ҳозирги шарт-шароитларда халқнинг фаровонлиги, турмушимизнинг тўкинлиги товар ишлаб чиқариш билан белгиланмайдими? Ана шу мақсад йўлида хўжалик соҳасида мустаҳкам пойдевор қўйилган бўлиши лозим эмасми? Яқинда қабул қилинган «Ўзбекистон ССРда мулкчилик тўғрисида»ги қонун ана шу пойдеворнинг асоси бўлса, буниси бошланган ишнинг узвий давоми, шу мақсад сари ташланган аниқ қадам бўлди. Бу билан, мулкчилик кўринишидан қатъий назар, барча турдаги корхоналарнинг хўжалик фаолияти ҳуқуқий асоси яратилди, корхонанинг хўжалик жиҳатдан тўла мустақиллиги эълон қилинди, бунинг учун тегишли ваколат ва имкониятлар берилди. Унинг шиори ҳам аниқ: фойда бўлмаса, корхона ҳам йўқ. Зарар кўриш — синиш дегани, яъни корхона фаолиятини тўхтатиш дегани. Ёҳуд бугунги кунда, илгари неча ўн йиллар мобайнида давом этиб келганидек, текинхўрликда яшамоқ асло мумкин эмас.

Яқин-яқинларда ҳам аҳвол бошқача эмасмиди? Ҳолбуки, корхоналарга мустақиллик берилиши, меҳнат жамоасининг эрки-истагига ҳомийлик ҳақида илгари ҳам кўп гаплар айтилган. Тежамкорлик, омилкорлик, ташаббускорликни ривожлантириш хусусида не-не қарору қонунлар қабул қилинмаганди. Аммо тўғрими, нотўғрими — корхона учун юқорининг амри вожиб саналарди. Турли муаммоларга муносабатни қўя турайлик, ҳатто қандай ва қанча маҳсулот ишлаб чиқаришгача марказдан туриб ҳал қилинарди. Ундан корхона зарар кўрадими, фойда кўрадими — буниси кейинги масала. Бунда Наманган аврли шойи газламалар бирлашмаси бош директори Муҳаммаджон Каримовнинг мулоҳазаларини келтириш ўринлидир. У сайловчиларнинг истеъмол бозорига муносабатлари ҳақида гапириб, бундай деди:

— Очиқ айтадиган бўлсак, улар ишнинг яхши томонга ўзгаришини кутиб чарчашди... Ишлаб чиқаришдаги узилишлардан, молларнинг камёблигидан хавотирга тушиб яшамоқдалар. Бу — бор ҳақиқат, унга тик қарамоғимиз керак. Албатта, навбатдан ташқари сессия бизга илгарилари бўладиган анжуманлардаги каби дориломон ҳаёт, фаровон турмуш ваъда қилгани йўқ. Аксинча, ҳаётимизнинг оғирлиги, масала ва муаммоларнинг кўпайиб кетганлиги, бозор муносабатлари бизга нималар бериши мумкинлиги-ю унинг салбий оқибатларидан қандай муҳофазаланиш кераклигига эътиборни қаратди.

Шу ўринда Ленинград районидаги Ҳамза Ҳакимзода номли давлат хўжалиги ишчиси Садирали Умаровнинг гаплари ёдга келади. «Биз яхши биламиз, — деган эди у, — қонун ёки унинг актлари, таъбир жоиз бўлса, бор-йўғи декларация, шиор ёки ваъдалар». Чиндан ҳам ҳар қандай фармон қанчалик ўйлаб, мулоҳаза юритиб тайёрланганлигидан қатъий назар, уни бажаришга, худди ана шу мақсад нуқтаи назаридан келиб чиқиб ижро этишга интилиш бўлмаса, қуруқ ҳужжат бўлиб қолаверади. Бунга йўл қўймаслик учун ҳамма бир тан-бир жон бўлиб интилиши, меҳнат қилиши керак.

Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ,
«Халқ сўзи»нинг шўролар ҳаёти бўлими муҳаррири.

Белоруссия диёридаги учрашувлар

МОГИЛЕВ, 28 февраль. (ТАСС). М. С. Горбачев Белоруссияда бўлишининг учинчи куни Могилёв вилоятига сафар қилди. Чернобиль авариясидан кўпроқ жабрланган минтақалардаги ҳозирги вазият билан танишиш давом этмоқда. Президентнинг фикрича, бу ҳамма маънода Белоруссияга сафарининг асосий мақсадидир. Краснополье, Чериков, Славгород, Бихов ва Костюковичи районлари аҳолиси билан бўлган суҳбатларда М. С. Горбачев аҳоли бошига тушган синовлар муносабати билан раҳбарият номидан яна бир марта ҳамдардлик билдирди. Президент Чернобиль фалокати зонасига келганлиги унга авария оқибатларини тугатиш борасида қилинган ишларнинг ҳаммасига аниқ-равшан баҳо бериш ва яна қилиниши керак бўлган ишларни режалаштириш имконини берганини айтди. Кўпгина муаммоларни кечиктирмай ҳал қилиш керак, деб таъкидлади давлат бошлиғи, бу ишлар тезда чора-тадбир кўрилишини, мамлакатдаги барча жумҳуриятлар иштирокини талаб қилади. Белоруссия ҳам Россия ва Украинанинг бошқа минтақалари сингари бошига тушган кулфатни енгишда ёлғиз қолмайди.

М. С. Горбачев куннинг иккинчи ярмида вилоят шаҳарлари ва районлари, корхоналари, хўжаликлари ва муассасаларининг раҳбарлари билан, уруш ва меҳнат фахрийлари билан учрашди. Бу учрашув Бихов шаҳрида бўлди.

БССР Фанлар академиясининг президенти академик В. Платонов учрашувни оча туриб, тадқиқот марказлари ишини қайта ташкил қилиш, истеъдодли ёшларни илм-фанга жалб этиш, энг муҳим тадқиқотларни пул билан таъминлаш қийинчиликлари, бу эса фанга ўрнини тўлдириб бўлмайдиган талафотлар хавфини солаётганлиги тўғрисида гапирди.

БССР Фанлар академиясининг академиги Е. Конопля Чернобиль ҳалокати оқибатларига қарши курашда белоруссиялик олимларнинг иштироки ҳақида сўзлаб берди. У академия илмгоҳларида кам дозадаги радиациянинг одамга таъсирининг тиббий оқибатларини баҳолашда катта тажриба тўплангалигини таъкидлади, Белоруссияда халқаро илмий ҳамжамиятни Чернобиль муаммоларини ҳал этишга фаолроқ жалб қилиш имконини берадиган радиологик ва радиоэкологик тадқиқотлар халқаро марказини ташкил этиш зарурлигини айтди.

Ёзувчи И. Чигринов, БССР Фанлар академиясининг академиклари А. Гончаренко, Л. Сушченя, И. Лиштван янги Иттифоқ шартномаси тузиш билан боғлиқ ўткир масалаларни ўртага қўйдилар, совет фанини интеграциялаш сусаётганлигининг хатарли жараёнларига, олимлар меҳнатининг нуфузи пасаётганлигига эътиборни қаратдилар.

Учрашувда ижодий ходимларнинг жамиятда демократик ўзгартишларни чуқурлаштириш, мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликнинг самарали анъаналарини сақлаб қолиш ва бойитиш учун юксак масъулияти ҳам таъкидланди.

Олимлар ва маданият арбоблари ҳузурида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

М. С. Горбачев тўпланганларнинг саволларига жавоб қайтарди ва уларга ижодий муваффақиятлар тилади.

(ТАСС).

Ҳамкорлик қирралари

1 март куни Тошкентда Ўзбекистон меъморлар, рассомлар, бастакорлар, кинематографиячилар ва театр арбоблари ижодий уюшмалари билан Афғонистон республикаси санъат арбоблари уюшмалари бирлашмаси ўртасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида ҳужжат имзоланди.

— Афғон ва ўзбек халқларининг урф-одатлари, анъаналари, маданияти ўхшаш, — дейди Афғонистон республикаси санъат арбоблари уюшмалари бирлашмасининг раиси Муҳаммад Айдар Пардез. — Ҳозирга қадар мамлакатларимиз ташкилотлари ўртасидаги муносабатлар ҳукуматлар даражасида олиб борилларди. Биз маданий алоқаларни ривожлантириш тўғрисида биринчи марта бевосита келишиб олдик.

Ҳамкорликнинг умумий йўналишлари белгилаб олинди. Ўзбекистонлик меъморлар Афғонистондаги меъморий ёдгорликларни таъмирлашда иштирок этадилар.

(ЎзТАГ).

Водийлабни яёв кезганда...

ЙИГИТЛАР МАКТАБГА ҚАЙТСИНЛАР

ЎТТИЗ беш йилдан буён муаллимлик қилиб келаётган Валентина Алексеевна Огай ҳозир Дўстлик районидаги Гагарин номли 14-ўрта мактабда бошланғич синф ўқувчиларига дарс беради. Фидойи меҳнат муносиб тақдирланиб, яқинда Ўзбекистон Олий Кенгашининг фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

— Ёрлиқлар, мукофотлар ёшларга кўпроқ берилса, яхши бўларди, — дейди Валентина Алексеевна. — Бизларни мукофотлашгани билан бўларимиз бўлган. Ёшлар эса эътибордан руҳланиб, яна ҳам яхшироқ ишлашармидилар. Жами ўттиз ўқитувчи бўлсак, шундан тўрт нафари йигитлар! Шуям иш бўлдими?.. Ҳамма район ва шаҳар мактабларида шу аҳвол... Ўспиринлар орасида жиноят содир этишнинг ўсиши ҳам қай жиҳатдандир мана шу аҳвол билан боғлиқдир? Қолаверса, эркак ўқитувчи тарбиясини олмай ўсган ўқувчида журъатлик, йигитларга хос шижоат етишмайди. Хуллас, бу — ўта жиддий ва бош қотириш зарур бўлган муаммо. Йигитларни эса мактабда фақат моддий ва маънавий имкониятларгина ушлаб қолиши мумкин.

Абдулқосим МАМАРАСУЛ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

ДАҲОГА ЭҲТИРОМ

ТОШКЕНТ шаҳар Киров район халқ таълими бўлими мактабларда Алишер Навоийнинг 550 йиллик тўйини йил давомида муносиб ўтказишни режалаштирган. 258-ўрта мактабда адабиёт ўқитувчилари ва ўқувчилар ҳамкорлигида улуғ шоирнинг кўп қиррали ижодига бағишлаб ўтказилган адабий кеча йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов Навоий ҳазратларининг буюклиги хусусида сўз юритиб, ўзининг «Навоий ва талаба» шеърини ўқиб берди.

Шаҳар халқ таълими бош бошқармасидан М. Азимова, 273-мактаб ўқитувчиси М. Волиева, шоир Исмоил Маҳмуд шеърлари кеча қатнашчиларининг эътиборини тортди. Булардан ташқари бир қанча маърузалар тингланди. Ўқувчилар орасида Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» асаридан парчалар кўрсатилди. Санъаткор Ҳасан Ражабий Навоий ғазаллари билан айтиладиган севимли қўшиқлари ила кечага файз киритди.

Сабоҳат ВЕРДИМУРОДОВА

КИЧИК КОРХОНАДАН КАТТА НАФ

ТОҒ қизлари уй-рўзғор ишлари ёки сурув суришнигина эмас, саноат дастгоҳларини бошқаришда ҳам маҳоратли эканликларини кўрсатишаяпти.

Поп районидаги «Чоркасар» давлат хўжалигининг кичик цехида ҳозир 62 қиз-жувон ишламоқда. Хўжалик қўй-эчкичиликка ихтисослашгани боисидан хом ашё ўзларидан чиқаяпти.

Маҳаллий саноат комбинати раҳнамолигида кейинги икки ой ичида районда тўртта корхона маҳсулот бера бошлади. Ғурумсаройдаги хонатлас, Чоркесардаги рўмол-жемпер тўқиш корхоналари, Сангдаги тикувчилик, район марказидаги қандолатчилик цехларида бир ойда қарийб 25 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари чиқарилди.

ЁНГА ҚОЛДИ САРФ-ХАРАЖАТ

ЧУСТ районидаги К. Маркс номли жамоа хўжалиги авваллари ҳайдов, чопиқ тракторлари ва бошқа механизмларни район марказидаги, Тўрақўрғон ҳамда Чортоқ ремонт заводларига юборарди. Созловчилар техника ва агрегатларни «кўзи йўқнинг кўзи йўқ» қабилида тузатишарди. Оқибатда хўжалик механизаторлари заводчиларнинг чаласини тўлдириш учун яна ҳафталаб уринишарди.

Бу йил хўжалик заводларнинг «холис хизмат»идан воз кечди, ҳамма техника шу ердаги устахоналарда созланди. Шу боис ҳар йилги сарф-харажат ёнга қолди.

ДАРОМАД ИШ БИЛГАННИКИ

ХЎЖАЛИК юритишнинг иқтисодий усуллари Уйчи шойи ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоасига қўл келмоқда. Олинадиган фойда режаланганидан кўп. Чунончи, аввалги йили соф даромад салкам уч миллион сўм бўлди. Ишчиларнинг ўртача ойлик маоши икки юз сўмдан ошди.

Тўқимачилар Краснодар ипгазлама комбинатининг жамоаси билан ўзаро ҳамкорлик алоқасини ўрнатганларидан сўнг ишда шундай жонланишлар бўлди. Бултурнинг ўзида Қизилравот қишлоғи ва Янгиқўрғон райони марказида бирлашманинг филиаллари ишга тушди. Ёркатай қишлоғида ҳам тез орада яна бир филиал иш бошлайди.

ЯНГИ ҲАВО ЙЎЛЛАРИ

ВИЛОЯТ аҳолисининг талаб-истаклари асосида яқинда Узоқ Шарқ фуқаро авиациясига қарашли Хабаровск бирлашган авиаотряди билан биргаликда «Наманган — Новосибирск — Братск — Хабаровск» ҳаво йўли очилди. Маҳаллий «Наманган — Бухоро» ҳаво йўналишида ҳафтасига икки марта «АН-24» тайёраси мунтазам қатнамоқда. Яқин кунлар ичида «Наманган — Қозон» маршрути ҳам очилади.

Р. ИРИСОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОЛИЙ КЕНГАШ СЕССИЯСИ

НУКУС, 28 февраль. (ЎзТАГ). Бугун Қорақалпоғистон Совет Республика Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлди.

Сессияда Олий Кенгаш раиси Т. А. Ешимбетованинг ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилиш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилди.

Республика партия комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов Қорақалпоғистон Олий Кенгашининг раиси этиб сайланди.

Сессияда «Нарх-навони тартибга солиш қоидалари ва Қорақалпоғистон Совет Республикасининг 1991 йилги давлат бюджети тўғрисида»ги қонун қабул қилинди.

Депутатлик ахлоқ-одоби масалалари комиссияси тузилди. Қорақалпоғистон Совет Республикаси Конституциясига ўзгаришлар, Олий Кенгаш доимий комиссиялари, Конституцион комиссия таркибига қисман ўзгаришлар киритилди.

Сессияда Қорақалпоғистон Совет Республикаси халқ депутатларининг 17 мартга белгиланган референдум муносабати билан ССР Иттифоқи Олий Кенгашига, Совет Иттифоқининг барча халқларига мурожаати қабул қилинди.

Сессияда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг раиси М. И. Иброҳимов сўзга чиқди.

Сессия ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов қатнашди.

Грузия референдумда қатнашмайди

ТБИЛИСИ, 28 февраль. (Сакинфарм-ТАСС). Шу йил 17 март кунига белгиланган референдум Грузия ҳудудида ўтказилмайди. Республика Олий Кенгашининг сессиясида шундай қарор қабул қилинди.

Умумиттифоқ референдуми ўрнига 31 март куни 1918 йил 26 майдаги ҳужжат асосида Грузиянинг давлат мустақиллигини тиклаш тўғрисидаги масала юзасидан республика референдуми ўтказишга қарор қилинди.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш дастури ижросини жадаллатиш мақсадида Навоий кон-металлургия комбинати ва «Навоиазот» бирлашмаси ҳамкорликда қўшма корхона барпо этишди. Бу ерда эркаклар, аёллар ва болалар учун трикотаждан кийим-кечак тайёрланади. Хом ашё ва жиҳоз муаммоси аллақачон ҳал этилган. «Навоиазот» нитрон толасини етказиб беради, комбинат эса Франциядан бутун бошли фабрикани сотиб олмоқчи.

СУРАТДА: йигирув цехининг илғор ишчиси Шоиста Шарипова.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССРдаги КОРХОНАЛАР ТЎҒРИСИДА

Ушбу Қонун товар-пул муносабатлари ривожланаётган ва бошқариладиган бозор шароитида мулкчиликнинг барча шаклига мансуб корхоналарни барпо этиш, улар фаолиятининг, уларни қайта ташкил этиш ва тугатишнинг умумий ҳуқуқий, иқтисодий ва ижтимоий асосларини белгилаб беради.

Қонун фойда олишни кўзлаб иш олиб борадиган корхоналарнинг мустақиллигини таъминлашга қаратилган бўлиб, уларнинг ҳуқуқлари ва масъулиятини белгилайди, бошқа корхоналар ва ташкилотлар, халқ депутатлари Советлари, давлат бошқаруви идоралари билан муносабатларини тартибга солади.

I БУЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Корхона ва унинг асосий вазифалари**

1. Ҳуқуқий шахс ҳуқуқига эга бўлган, мулкчилик ҳуқуқи ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи бўйича ўзига қарашли мол-мулкдан фойдаланиш асосида маҳсулот ишлаб чиқарадиган ва сотадиган ёки маҳсулотни айирбошлайдиган, ишларни бажарадиган, хизмат кўрсатадиган, беллашув ҳамда мулкчиликнинг барча шакллари тенг ҳуқуқлилиги шароитида амалдаги қонунларга мувофиқ ўз фаолиятини рўёбга чиқарадиган мустақил хўжалик юритувчи субъект корхона ҳисобланади.

2. Корхонанинг фаолияти мақсадларини рўёбга чиқаришга ўз маҳсулоти, ишлари ва хизматларига бўлган эҳтиёжларини қаноатлантириш ҳамда ана шу асосда меҳнат жамоаси аъзоларининг ижтимоий ва иқтисодий манфаатларини ҳамда корхона мол-мулки эгасининг манфаатларини таъминлаш йўли билан эришилади.

3. Корхона хўжалик фаолиятининг ҳар қандай турларини, агар улар ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида тақиқлаб қўйилган бўлмаса ва корхона Уставида кўзда тутилган мақсадлар ва вазифаларига мувофиқ келса, амалга ошириш ҳуқуқига эга.

2-модда. **Корхонанинг турлари**

1. «Ўзбекистон ССРда мулкчилик тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунида белгилаб қўйилган мулк шаклларига мувофиқ қуйидаги турдаги корхоналар иш олиб бориши мумкин:

Ўзбекистон ССР, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар фуқароларининг, шунингдек ажнабий фуқароларнинг индивидуал (хусусий ва шахсий) мулкига асосланган корхоналар;

жамоа (ширкат) мулкига асосланган жамоа, оила, маҳалла корхоналари, ишлаб чиқариш кооперативлари; кооперативларга қарашли корхоналар, акцияли жамиятларга, масъулияти чекланган жамиятларга, ўзга хўжалик жамиятлари ёки ширкатларига қарашли корхоналар; жамоат ташкилотларининг корхоналари, диний ташкилотларнинг корхоналари ва жамоа мулкчилигининг бошқа шаклларига асосланган корхоналар;

давлат мулкига асосланган давлат Иттифоқ корхонаси, республика давлат корхонаси, республикалараро давлат корхонаси, Қорақалпоғистон АССР давлат корхонаси, вилоятлараро, вилоят, ноҳиялараро, ноҳия, шаҳар давлат корхонаси ва корхоналарнинг бошқа турлари;

тўла ёки улуш қўшиб иштирок этишга асосланган (қўшма корхоналар) Иттифоқ, республика мулки, мухтор республикалар, ажнабий ҳуқуқий шахслар, фирмалар ва давлатлар мулки бўлган корхоналар;

мулкчиликнинг аралаш шаклларига асосланган корхоналар.

2. Мулкчилик шаклларидан қатъий назар, корхона ишловчилар сонига қараб кичик корхоналар жумласига киритилиши мумкин, бундай корхоналарни барпо этиш ва улар фаолиятининг ўзига хос жиҳатлари, мақоми, уларни рўйхатга олиш шартлари, шунингдек корхоналарни бу турга киритиш тартиби СССР ҳукумати Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети ва Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши томонидан тартибга солинади.

Ўзбекистон ССРда корхоналарнинг бошқа турлари, шу жумладан республиканинг қонун ҳужжатларига зид бўлмаган ҳолда тузилган ижара корхоналари ҳам иш олиб бориши мумкин.

3-модда. **Корхоналарнинг хўжалик уюшмалари**

1. Корхоналар ихтиёрийлик асосида фаолиятни мувофиқлаштириш, ўз ҳуқуқларининг ҳимоя қилинишини таъминлаш, тегишли давлат идоралари ва бошқа идораларда, шунингдек халқаро ташкилотларда умумий манфаатларни ифода этиш мақсадида хўжалик уюшмаларига: иттифоқларга, концернларга, консорциумларга ҳамда тармоқ принциплари, ҳудудий ёки бошқа принциплар асосида ўзга бирлашмаларга уюшишлари мумкин. Кўрсатиб ўтилган таркибий бўлинмаларни барпо этиш Ўзбекистон ССРнинг тегишли қонун ҳужжатларида белгиланган монополияга қарши талаблар ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилади. Кўнгилли хўжалик уюшмалари давлат рўйхатидан ўтиши керак ва уларнинг фаолияти ушбу Қонун билан тартибга солинади.

2. Уюшма, бирлашма уни таъсис этувчилар тасдиқлайдиган устав асосида иш олиб боради. Уюшмалар таркибига кирган корхоналар ўз мустақилликларини, ҳуқуқий шахс ҳуқуқларини сақлаб қоладилар ва ушбу Қонун уларга нисбатан ҳам амал қилади.

3. Уюшма, бирлашма ўз таркибига кирувчи корхоналар мажбуриятлари бўйича жавоб бермайди, корхоналар эса, таъсис шартномаси (уставда) ўзга ҳолат кўзда тутилган бўлмаса, уюшма мажбурияти юзасидан жавоб бермайди.

4. Уюшмага кирган корхоналар уюшма таркибидаги корхоналар олдидаги мажбуриятларини тузилган шартномаларга мувофиқ сақлаб қолган ҳолда унинг таркибидан чиқишга ҳақлидир.

5. Уюшма, бирлашма унга кирган корхоналарнинг қарорига мувофиқ тугатилади. Уюшма корхонани тугатиш учун белгилаб қўйилган тартибда тугатилади. Уюшма тугатилганидан кейин қолган мол-мулк уюшманинг уставига мувофиқ унинг қатнашчилари ўртасида тақсимланади.

4-модда. **Корхона тўғрисидаги қонунлар**

1. Корхоналарни барпо этиш ва уларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатлар ушбу Қонун ҳамда унинг асосида чиқариладиган Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун ҳужжатлари билан, ушбу ҳужжатларда кўзда тутилган ҳолларда эса Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг қарорлари билан ҳам тартибга солинади.

Қорақалпоғистон АССРда корхоналарни ташкил этиш, уларнинг фаолияти, уларни қайта ташкил этиш ва тугатишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ижтимоий асослари Қорақалпоғистон АССР қонунлари билан тартибга солинади.

2. Фаолияти ишни ташкил этишга ва унинг хавфсизлигига оширилган талаблар қўйиш билан боғлиқ бўлган, технология жараёнлари узлуксиз давом этадиган, шунингдек бошқарув вазифаларини марказлаштириш зарурати билан боғлиқ бўлган корхоналарнинг айрим турлари учун ушбу Қонунни қўллаш хусусиятларини Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети белгилайди.

3. ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар мулки, ажнабий ҳуқуқий шахслар ва фуқароларнинг тўла ёки улушбай мулки бўлган корхоналарни (қўшма корхоналарни) барпо этиш ва улар фаолиятларининг хусусиятлари ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

II БУЛИМ. КОРХОНАНИ БАРПО ЭТИШ ВА УНИ РУЙХАТДАН УТКАЗИШ ТАРТИБИ

5-модда. **Корхонани барпо этишнинг умумий шартлари**

1. Корхона мол-мулк эгаси (эгалари) ёки у (улар) вакил қилган идора, корхона, ташкилот қарорига ёки меҳнат жамоасининг қарорига мувофиқ, ё бўлмаса таъсис этувчилар гуруҳи ва айрим таъсис этувчи шахслар қарори билан ушбу Қонунда ҳамда Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун ҳужжатларида кўзда тутилган тартибда барпо этилиши мумкин.

2. Корхона ишлаб турган корхоналар, ташкилотлар таркибидан битта ёки бир нечта таркибий бўлинманинг шу бўлинма (бўлинмалар) меҳнат жамоаси ташаббуси билан ажралиб чиқиши натижасида, агар бундай ажралиб чиқиш учун корхона мол-мулки эгасининг (у вакил қилган идора, корхона ва ташкилотнинг) розилиги бўлса ва корхона илгари ўз зиммасига олган мажбуриятларнинг бажарилишини таъминласа, тузилиши мумкин.

3. Корхонани барпо этиш ва унинг фаолияти учун ер участкаси, бошқа табиат ресурслари талаб қилинадиган ҳолларда улардан фойдаланишга рухсатномани халқ депутатлари тегишли Совети, қонун ҳужжатларида кўзда тутилган ҳолларда эса экология экспертизасининг ижобий хулосаси бўлган тақдирда табиатдан фойдаланувчи тегишли бошланғич ташкилот томонидан ҳам берилади. Ер участкаси ва бошқа табиат ресурсларини бериш рад этилганида Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида кўзда тутилган тартибда шикоят қилиниши мумкин.

4. Корхона давлат рўйхатидан ўтган кундан бошлаб барпо этилган деб ҳисобланади ва ҳуқуқий шахс ҳуқуқини олади.

6-модда. **Корхонани давлат рўйхатидан ўтказиш**

1. Корхона, агар ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида ўзгача тартиб кўзда тутилган бўлмаса, корхона жойлашган ердаги халқ депутатлари ноҳия, шаҳар, шаҳардаги ноҳия Совети ижроия қўмитаси томонидан давлат рўйхатидан ўтказилади. Корхона давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги маълумотлар Ўзбекистон ССРнинг ягона давлат реестрига киритиш учун ўн кун муддат ичида Ўзбекистон ССР Молия вазирлигига хабар қилинади.

2. Корхонани давлат рўйхатидан ўтказиш учун халқ депутатлари тегишли Советининг ижроия қўмитасига бу корхонани барпо этиш тўғрисидаги қарор, устав ҳамда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети белгилаб қўядиган рўйхат бўйича бошқа ҳужжатлар тақдим этилади.

Корхона халқ депутатлари тегишли Совети ижроия қўмитасига зарур ҳужжатлар илова қилиниб ариза топширилган пайтдан бошлаб узоғи билан 30 кунда давлат рўйхатидан ўтказилиши керак.

3. Корхонани барпо этишнинг ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартиби бузилганлиги, шунингдек таъсис ҳужжатлари қонун талабларига мос келмаслиги сабабларига кўра корхонани давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилиши мумкин. Корхонани барпо этиш мақсадга мувофиқ эмаслигини важ қилиб, уни давлат рўйхатидан ўтказишни рад этишга йўл қўйилмайди.

Агар корхона белгиланган муддатда давлат рўйхатидан ўтказилган бўлмаса ёки таъсис этувчи корхонани рўйхатдан ўтказиш рад этилганлиги сабабларини асоссиз деб ҳисобласа, у судга мурожаат қилиши мумкин.

Суд корхонани рўйхатдан ўтказиш рад этилганлигини асоссиз деб топса, бу ҳол корхонани рўйхатдан ўтказмаган халқ депутатлари Совети ижроия қўмитасининг моддий жавобгарлигига (суд чиқимларидан ташқари) сабаб бўлади. Моддий жавобгарликнинг миқдори суд томонидан аниқланади ва қонунда белгиланган тартибда ундириб олинади.

4. Корхонани давлат рўйхатидан ўтказганлик учун ундан Ўзбекистон ССР қонунларида белгилаб қўйиладиган миқдорда ҳақ олинади. Олинган маблағ халқ депутатлари Совети ижроия қўмитаси томонидан корхона рўйхатдан ўтказилган жойдаги ноҳия, шаҳар, шаҳардаги ноҳия бюджетига ўтказилади.

7-модда. **Шўъба корхоналар ва корхоналарнинг алоҳида бўлинмаларини барпо этиш**

1. Корхона ҳуқуқий шахс ҳуқуқига эга бўлган шўъба корхоналар, шунингдек филиаллар, ваколатхоналар, бўлимлар ҳамда жорий ва ҳисоб-китоб рақамлари очиш ҳуқуқига эга бўлган бошқа алоҳида бўлинмалар тузиш ҳуқуқига эга бўлиб, улар тўғрисидаги низомларни тасдиқлайди.

2. Бундай корхоналар ва бўлинмаларни жойлаштириш масаласи халқ депутатлари тегишли маҳаллий Советлари билан амалдаги қонунларда корхоналар тузиш учун белгиланган тартибда келишиб олинади.

8-модда. **Фаолият турларига лицензия олиш**

1. Лицензия олиниши керак бўлган фаолият турларини амалга ошириш учун корхона зарур лицензияни олиши шарт.

2. Корхонанинг лицензия олиниши керак бўлган фаолиятига рухсат бериш ва бундай рухсатни ҳақиқий эмас деб топиш тартибини Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети белгилайди.

9-модда. **Корхона устави**

1. Корхона устав асосида иш олиб боради. Уставни корхонани таъсис этувчи (таъсис этувчилар) тасдиқлайди.

2. Корхона уставида қуйидагилар белгилаб қўйилади: корхонанинг номи, унинг қаерда жойлашганлиги, фаолият тури ва мақсадлари, унинг бошқарув ва назорат органлари, уларнинг ваколати, корхона мол-мулкини ташкил этиш ва фойдани (даромадни) тақсимлаш тартиби, корхонани қайтадан ташкил этиш ва унинг фаолиятини тўхтатиш шартлари.

Уставга корхона фаолиятининг хусусиятлари билан боғлиқ бўлган, Ўзбекистон ССР қонунларига зид келмайдиган ўзга қоидалар ҳам киритилиши мумкин.

III БУЛИМ. КОРХОНАНИНГ МУЛКДОРИ ВА МОЛ-МУЛКИ

10-модда. **Корхонанинг мулкдори**

1. Корхонанинг мулкдори (мулкдорлари) ўзига қарашли мол-мулкка эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш ҳуқуқига эга.

Мулкдор (мулкдорлар) ўз мол-мулкига нисбатан Қонунга зид бўлмаган ҳар қандай ҳаракатларни қилишга ҳақли. Улар мол-мулкидан қонунда тақиқлаб қўйилмаган ҳар қандай хўжалик фаолиятини ёки ўзга фаолиятни амалга ошириш учун фойдаланиши мумкин. Давлат корхона эгасининг мулкий ҳуқуқлари ҳимоя қилинишига кафолат беради.

2. Корхона мулкдори (мулкдорлари) ўзининг (ўзларининг) мулкчилик ҳуқуқини амалга оширишда Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида кўзда тутилган шартлар асосида ва шу шартлар доирасида фуқаролар билан уларнинг меҳнатидан фойдаланиш тўғрисида шартномалар тузишга ҳақлидир.

11-модда. **Мол-мулкни ташкил этиш ва ундан фойдаланиш шартлари**

1. Асосий фондлар ва оборот маблағлари, шунингдек, қиймати корхонанинг мустақил балансида акс этадиган бошқа бойликлар корхона мулкини ташкил этади.

2. Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларига ва корхона уставига мувофиқ корхонанинг мол-мулки мулкчилик ҳуқуқи ёки тўла хўжалик юритиш ҳуқуқи асосида унга тегишли бўлиши мумкин.

3. Қуйидагилар корхона мол-мулкини ташкил этувчи манбалардир:

таъсис этувчиларнинг пул ва моддий бадаллари;

маҳсулот, ишлар, хизматларни реализация қилишдан, шунингдек, хўжалик фаолиятининг бошқа турларидан олинган даромадлар;

қимматли қоғозлардан олинадиган даромадлар;

банк ва бошқа қарз берувчиларнинг кредитлари;

капитал маблағ ва бюджетдан дотациялар;

ташкилотлар, корхоналар ва фуқароларнинг текинга ва хайрия мақсадларида берган бадаллари, ионалари, шунингдек мерос тариқасида, айирбошлаш ва совға қилиш йўли билан оладиган даромадлари;

Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатлари билан тақиқланмаган ўзга манбалар.

4. Корхона ўзига қарашли мол-мулкни бошқа корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга сотиш ҳамда топшириш, айирбошлаш, ижарага бериш, вақтинча фойдаланиш учун бепул бериш ёки қарзга беришга, шунингдек, агар Ўзбекистон ССРнинг қонун ҳужжатларида ва корхона уставида ўзга ҳоллар кўзда тутилган бўлмаса, уларни баланс ҳисобидан чиқаришга ҳақлидир.

5. Агар уставда ўзга ҳол кўзда тутилган бўлмаса, корхона ишлаб чиқариш воситалари ва бошқа моддий бойликларни фуқароларга сотишга, бепул беришга, ижарага беришга ҳақли, Ўзбекистон ССРнинг қонун ҳужжатларига мувофиқ фуқаронинг мулки бўла олмайдиган ёки у фойдалана олмайдиган ишлаб чиқариш воситалари ва ўзга моддий бойликлар бундан мустасно.

12-модда. **Табиат ресурсларига эгалик қилиш ва улардан фойдаланиш**

1. Корхона белгиланган тартибда ҳақ эвазига ер ва бошқа табиат ресурсларига эгалик қилади ва улардан фойдаланади, Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида кўзда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

2. Корхона ўз ишлаб чиқаришининг табиий муҳитга салбий таъсирини камайтиришга ва бу таъсирнинг ўрнини қоплашга қаратилган табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини ўз вақтида амалга ошириши шарт. Бундай тадбирлар ўз маблағлари ёки ўзга манбалар ҳисобидан пул билан таъминланиши мумкин.

Корхона ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ ер, сув, ер ости бойликлари, ўрмонлар ва бошқа табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш, уларни тиклаш ва муҳофаза қилиш талаблари ҳамда нормаларига риоя этилиши учун жавобгардир, шунингдек ўз фаолияти натижасида етказган зарарни, шу жумладан табиатни муҳофаза қилиш органларининг хулосасига кўра маҳсулотни кам олиш, ишлар ва хизматларни кам бажариш билан боғлиқ зарарни тўлайди.

13-модда. **Корхонанинг ҳуқуқий шахслар ва фуқаролар маблағини жалб этиши**

1. Корхона ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва такомиллаштириш, меҳнат жамоасини ижтимоий ривожлантириш мақсадларида қимматли қоғозлар чиқариш ҳамда сотиш йўли билан ҳуқуқий шахслар ва фуқароларнинг қўшимча пул маблағларини жалб этиш ҳуқуқига эгадир.

2. Корхонанинг қимматли қоғозлар чиқариш ва сотиш тартибини, уларнинг турлари ҳамда бундай қимматли қоғоз эгаларининг ҳуқуқларини ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонунлари белгилайди.

14-модда. **Корхона мулкий ҳуқуқларининг кафолатлари**

Давлат корхонанинг мулкий ҳуқуқлари ҳимоя қилинишига кафолат беради. Давлатнинг корхонага қарашли асосий фондларни, оборот маблағларни ва бошқа мол-мулкни тортиб олишига йўл қўйилмайди, ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида кўзда тутилган ҳоллар бундан мустаснодир.

Фуқаролар, ҳуқуқий шахслар ва давлат идоралари томонидан корхонанинг мулкий ҳуқуқларини бузиш натижасида унга етказилган зарар суд ёки давлат ҳакамлиги қарорига мувофиқ корхонага тўланади.

IV БУЛИМ. КОРХОНАНИ БОШҚАРИШ

15-модда. **Корхонани бошқаришни ташкил этишнинг умумий қоидалари**

1. Корхона ўз уставига мувофиқ бошқарилади. Корхона бошқарув структураси, шакли ва услубларини мустақил аниқлайди, штатларни белгилайди.

Мулкдор ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи субъекти корхонани бевосита ёки ўзи ваколат берган идоралар орқали бошқаради. Мулкдор ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи субъекти ёхуд у ваколат берган идоралар ана шу ҳуқуқларни корхона кенгашига (идорасига) ё бўлмаса корхона уставида кўзда тутилган ҳамда мулкдор ва меҳнат жамоаси манфаатларини ифода этадиган бошқа идорага топширилиши мумкин.

2. Корхона раҳбарини ёллаш (тайинлаш, сайлаш) ва бўшатиш корхона мулки эгасининг ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи субъектининг ҳуқуқи бўлиб, бу ҳуқуқни улар бевосита, шунингдек ўзлари вакил қилган идоралар орқали ёки корхонани бошқариш ҳуқуқи берилган корхона кенгаши, бошқаруви ёхуд бошқа идоралар орқали амалга оширадилар.

16-модда. **Корхонанинг раҳбари**

1. Корхона раҳбари лавозимига ёллаш (тайинлаш, сайлаш), чоғида номзод шахс билан битим (шартнома, келишув) тузилади, унда корхона раҳбарининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти, унинг моддий таъминоти ҳамда эгаллаб турган лавозимидан бўшатиш шартлари СССР ва Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларида кўзда тутилган кафолатларни ҳисобга олган ҳолда белгилаб қўйилади.

2. Корхона раҳбари корхона фаолияти билан боғлиқ масалаларни мустақил ҳал қилади, ушбу Қонунда меҳнат жамоаси ва корхона кенгаши умумий йиғилиши (конференцияси)нинг мутлақ ваколатига топширилган масалалар бундан мустасно, корхона номидан ишонч қоғозисиз иш олиб боради, мамлакатдаги ва чет элдаги барча корхоналарда, фирмалар ва ташкилотларда шу корхона манфаатларини ҳимоя қилади, корхона мол-мулкини тасарруф этади, шартномалар, шу жумладан меҳнат шартномаларини тузади, ишонч қоғозлари беради, банкларда ҳисоб рақамлари ва бошқа рақамлар очади, маблағларни тасарруф этиш ҳуқуқидан фойдаланади, дирекциянинг ижроия аппарати штатларини тасдиқлайди, корхонанинг барча ходимлари учун мажбурий буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради.

3. Корхона раҳбари ўз ўринбосарларини, бошқарув аппарати раҳбарларини ва таркибий бўлинмалар раҳбарларини мустақил тайинлайди ва ишдан озод қилади.

4. Корхона раҳбари шартномада ёки Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларида кўзда тутилган асосларга мувофиқ шартнома муддати тугамай туриб, эгаллаб турган лавозимидан бўшатилиши мумкин.

17-модда. **Корхона кенгаши (бошқаруви)**

1. Корхона кенгаши мулкдор корхонани бошқариш соҳасидаги ўз ваколатларини кенгашга топширган тақдирда тузилади.

Корхона кенгаши (бошқаруви)да, корхона уставида ўзга ҳоллар кўзда тутилган бўлмаса, корхона мол-мулкининг эгаси ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи субъекти томонидан тайинланадиган ва шу корхона меҳнат жамоаси томонидан сайлаб қўйиладиган вакиллар сони баравар бўлади.

2. Корхона кенгаши (бошқаруви)нинг ҳуқуқ ва бурчлари мулкдор ёки хўжаликни тўла юритиш ҳуқуқи субъекти ёхуд у вакил қиладиган идора томонидан тасдиқланадиган кенгаш (бошқарув) тўғрисидаги Низом билан белгиланади.

V БУЛИМ. КОРХОНА ХУЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСЛАРИ

18-модда. **Корхона оладиган фойда**

1. Ҳамма турдаги корхоналарда хўжалик фаолиятининг молиявий натижаларини умумлаштирувчи асосий кўрсаткич фойдадир.

2. Солиқларни ва бюджетга бошқа тўловларни тўлашдан кейин корхонада қолган фойда (соф фойда) тўла-тўкис унинг тасарруфига ўтади. Корхона, агар уставда ўзга ҳол кўзда тутилган бўлмаса, соф фойдани қайси соҳаларга ишлатишни мустақил белгилайди.

Соф фойдани ишлатиш йўлларини танлашга давлат солиқлар, солиқ имтиёзлари, шунингдек, иқтисодий чоралар орқали таъсир кўрсатади.

3. Қонун ҳужжатларида ёки корхона уставида кўзда тутилган ҳолларда соф фойданинг бир қисми корхона меҳнат жамоаси аъзоларига мулк қилиб топширилади.

19-модда. **Корхона ходимининг меҳнат даромадлари**

1. Корхона туридан қатъи назар, ҳар бир ходимнинг меҳнат даромадлари корхона ишининг пировард натижалари ҳисобга олиниб, ходимнинг меҳнатга қўшган шахсий улуши билан белгиланади, солиқлар билан тартибга солинади ва энг кўп миқдори чеклаб қўйилмайди.

2. Барча турдаги корхоналар ходимлари меҳнат ҳақининг энг кам миқдори Ўзбекистон ССР ҳужжатлари билан белгилаб қўйилади.

3. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг шакллари, системалари ва миқдорини, шунингдек ходимлар даромадларининг бошқа турларини корхона мустақил белгилайди.

20-модда. **Корхона фаолиятини режалаштириш**

1. Корхона ўз фаолиятини мустақил режалаштиради ва хом ашё ресурслари ва материалларнинг мавжудлигини ҳамда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотга, бажарилаётган ишга, кўрсатилаётган хизматга бўлган талабларни ҳисобга олиб, тараққиёт истиқболларини белгилайди.

2. Корхона давлат эҳтиёжлари учун шартнома асосида ишлар бажаради, маҳсулот сотади ва хизмат кўрсатади.

21-модда. **Корхонанинг бошқа корхоналар, ташкилотлар, фуқаролар билан хўжалик муносабатлари**

1. Хўжалик фаолиятининг барча соҳаларида корхонанинг бошқа корхоналар, ташкилотлар ва фуқаролар билан муносабатлари шартнома негизига қурилади.

2. Корхоналар нима ҳақда шартнома тузишни танлашда, мажбуриятларни, ўзаро хўжалик муносабатларининг Ўзбекистон ССР қонунларига зид бўлмаган бошқа ҳар қандай шартларини аниқлашда эркиндир.

3. Корхона ўз маҳсулоти ва мол-мулкини, башарти Ўзбекистон ССР қонунларига зид бўлмаса, ўз хоҳишига кўра сотади, шунингдек ўз хоҳиши билан хизматлар кўрсатади.

4. Корхона истеъмолчининг манфаатларини ҳамда унинг маҳсулот, ишлар ва хизматлар сифатига қўядиган талабларини ҳисобга олади. Истеъмолчининг манфаатлари ва ҳуқуқлари ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатлари билан ҳимоя қилинади.

Эркин реализация қилиш тақиқлаб ёки чеклаб қўйилган маҳсулотлар, ишлар, хизматлар турларининг рўйхати Ўзбекистон ССР қонунлари билан белгилаб қўйилади.

22-модда. **Улгуржи савдо, ишлаб чиқаришни таъминлаш ва маҳсулотни сотиш**

1. Корхона бозор талабларини, эҳтимол тутилган шерикларнинг имкониятларини ўрганиш, нарх-навонинг ўзгариши тўғрисидаги ахборот асосида ўз ишлаб чиқаришининг таъминотини, бозорларда (товарлар, хизматлар, молия бозорларида) монополияга қарши қонунларнинг талабларини назарда тутган ҳолда бевосита ёки воситачи орқали олди-сотдини, маҳсулот сотишни ва ўз ишлаб чиқаришининг таъминотини мустақил амалга оширади.

2. Бозорга ўтиш даврида давлат эҳтиёжлари учун ишларни бажараётган ва маҳсулот етказиб бераётган корхоналарни давлат шу ишларни бажариш ва маҳсулотни етказиб бориш учун моддий-техника ресурслари билан таъминлайди.

23-модда. **Нарх-наво ва нарх белгилаш**

Корхона ўз маҳсулотини, ишларини, хизматларини, ишлаб чиқариш чиқитларини мустақил ёки шартнома асосида белгиланадиган нархлар ва тарифларда сотади. Корхона бозорда яккаҳокимлик мавқеини эгаллаган ҳолларда давлат фуқароларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадларида Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларига мувофиқ нархларни тартибга солади.

24-модда. **Молия ва кредит муносабатлари**

1. Фойда, амортизация ажратмалари, қимматли қоғозларни сотишдан тушган пул, меҳнат жамоаси аъзоларининг, корхоналар, ташкилотлар, фуқароларнинг пай ва ўзга бадаллари, шунингдек, бошқа тушумлар корхона молиявий ресурсларини ташкил этувчи манбалардир.

2. Корхона тижорат шартномаси асосида банк кредитидан, бошқа корхоналарнинг кредитларидан фойдаланади.

3. Корхона пул маблағларини сақлаш ҳамда барча турдаги ҳисоб-китоб, кредит ва касса операцияларини амалга ошириш учун корхона рўйхатга олинган жойдаги ҳар қандай банкда, бошқа жойдаги банкда эса — шу банкнинг розилиги билан ҳисоб-китоб рақамлари ва бошқа ҳисоб рақамлари очишга ҳақлидир.

4. Иш ҳақи тўлаш ва бюджетга тўловлар барча корхоналар учун биринчи галдаги тўловдир. Ҳисоб-китобларнинг бошқа турларини корхона календарь тартибга мувофиқ амалга оширади.

5. Корхона харидор (истеъмолчи)га қарзга олинган маблағ учун фойда тўлаш тартибида қарзга маҳсулот етказиб бериши, ишни бажариши ва хизмат кўрсатиши мумкин. Бундай савдо битимларини расмийлаштириш учун корхона хўжалик оборотида векселни қўллаши мумкин. Корхона фоиз тўлаш шарти билан бошқа корхоналарга кредит бериши мумкин.

6. Корхона кредит шартномалари ва ҳисоб-китоб интизомига риоя этилиши учун тўла жавобгардир. Ҳисоб-китоб қилиш юзасидан ўз мажбуриятларини мунтазам бажармайдиган корхона банк томонидан тўловга қобилиятсиз деб эълон қилиниши мумкин. Бундай корхоналарга таъсир ўтказиш чоралари ва уларни қўллаш тартиби банклар томонидан Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.

25-модда. **Капитал қурилиш**

1. Корхона Ўзбекистон ССР қонунларига, республика ҳукумати айрим ҳудуд зоналари бўйича белгилайдиган ҳар хил ишлаб чиқариш турларини жойлаштириш ҳақидаги норматив талабларга, қурилиш нормалари ва қоидаларига, квоталар ва лицензияларга риоя этган ҳолда республика ҳудудида қурилиш жойини танлаб олишда эркиндир.

2. Корхона қурилиш олиб бориш учун ҳар қандай шерикларни танлаб олишда, пудратчи ташкилотлар конкурсини ташкил этишда эркиндир, зарур ҳолларда тегишли қонунларга, тасдиқлаб қўйилган қурилиш нормалари ва қоидаларига амал қилиб, қидирув ишларини олиб боради, қурилиш-монтаж ишларини лойиҳалаш ва бажаришни ўзи амалга оширади.

3. Ҳамма ҳолларда қурилиш лойиҳаси вилоят ёки республика эксперт идоралари даражасида давлат экспертизасидан ўтказилиб, пухталиги, чидамлилиги, расман тасдиқланган хавфсизлик қоидаларига, меҳнатни ва атроф муҳитини муҳофаза қилиш талабларига риоя этилганлиги баҳоланади.

26-модда. **Корхонанинг ташқи иқтисодий фаолияти**

1. Корхона Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ ташқи иқтисодий фаолиятни мустақил равишда амалга ошириш ҳуқуқига эгадир.

2. Олинган валюта корхонанинг валюта баланси ҳисобига ўтказилади ва ундан корхона мустақил фойдаланади. Корхонанинг валюта тушумидан мазкур корхона ўз валюта маблағи ҳисобидан қилган бевосита валюта харажатлари чегириб ташлангандан сўнг Иттифоқ, республика бюджетларига ва маҳаллий бюджетга валюта ажратмалари ўтказилади.

Иттифоқ, республика бюджетларига ва маҳаллий бюджетларга ажратмалар миқдори Ўзбекистон ССР Қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади. Корхонанинг валюта маблағини ўзга йўл билан тортиб олиш тақиқланади.

VI БУЛИМ. КОРХОНАНИНГ ИЖТИМОИЙ КАФОЛАТЛАРИ

27-модда. **Корхонанинг ижтимоий фаолияти**

1. Ижтимоий тараққиёт масалалари, шу жумладан меҳнат шароитларини яхшилаш ва иш вақтининг узунлиги масалалари, меҳнат жамоаси аъзолари ва улар оилаларининг дам олиш, турмуш шароитларини ва сиҳат-саломатлигини яхшилаш масалалари, корхонанинг истеъмол фонди ҳисобидан амалга ошириладиган мажбурий тиббий суғурта кафолатлари масалалари Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларига мувофиқ меҳнат жамоаси томонидан корхоналар маъмурияти иштирокида ҳал қилинади.

Корхона амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда давлат ижтимоий суғурта фондига ва пенсия фондига пул ўтказиши шарт.

2. Корхона бу ерда ишловчи барча ходимлар учун хавфсиз меҳнат шароитини таъминлашга мажбур бўлиб, уларнинг саломатлигига ва меҳнат қобилиятига етказилган зарар учун қонунларда белгилаб қўйилган тартибда жавобгар бўлади.

3. Пенсияга чиққунга қадар корхонада меҳнат қилган пенсионерлар тиббий хизмат, уй-жой билан таъминланиш, соғломлаштириш ва профилактика муассасаларига йўлланмалар олиш борасида корхонадаги мавжуд имкониятлардан, шунингдек, жамоанинг умумий йиғилиши (конференцияси) қарорига мувофиқ бошқа ижтимоий хизматлар ва имтиёзлардан унинг ходимлари билан баравар фойдаланадилар.

4. Корхона хотин-қизларнинг меҳнат ва турмуш шароитини мунтазам яхшилашга, ёш болали аёлларни иш куни қисқартирилган асосан кундузги иш билан таъминлашга, ҳомиладор аёлларни меҳнат шароити зарарсиз енгилроқ ишга ўтказишга, шунингдек, аёлларга қонунларда кўзда тутилган бошқа имтиёзларни беришга мажбурдир. Меҳнат шароити зарарли бўлган корхона меҳнат жамоасининг розилиги билан хотин-қизларга енгилроқ иш бериш учун цехлар, участкалар барпо этиши мумкин.

5. Корхона меҳнат жамоасига хизмат қиладиган ва унинг таркибига кирмайдиган тиббий муассасалар ходимларини, болалар, маданий-маърифий, соғломлаштириш, ўқув ва спорт муассасалари, умумий овқатланиш ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг ходимларини моддий рағбатлантириши мумкин.

(Давоми учинчи бетда)

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССРдаги КОРХОНАЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

6. Фуқароларнинг, халқ депутатларининг корхонага илтимослари ва мурожаатларига доир масалаларни кўриб чиқиш ва ҳал этиш фақат корхона маъмуриятининг вазифаси бўлиб, бу иш фуқароларнинг ўз зиммасига юклаб қўйилиши мумкин эмас.

28-модда. **Корхонанинг меҳнат жамоаси, унинг ваколатлари**

1. Ўз меҳнати билан корхона фаолиятида меҳнат шартномаси (битим, келишуви), шунингдек ходимнинг корхона билан меҳнат муносабатларини тартибга солувчи бошқа шакллар асосида қатнашувчи барча фуқаролар шу корхонанинг меҳнат жамоасини ташкил этадилар.

2. Корхоналар меҳнат жамоаси ваколатларини амалга оширишнинг асосий шакли умумий йиғилиш (конференция)дир.

29-модда. **Корхона меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси)**

Меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси):

корхона мол-мулкини сотиб олиш билан боғлиқ масалаларни ҳал қилади;

корхона маъмурияти билан жамоа шартномаси (битими) тузиш зарурлиги тўғрисидаги масалани ҳал қилади, бундай шартнома (битим) лойиҳасини кўриб чиқади ва уни меҳнат жамоаси номидан имзолаш учун касаба уюшмаси қўмитасига ёки бошқа органларга ваколат беради;

корхона кенгашига вакиллар сайлайди (уларни чақириб олади), уларнинг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларни тинглайди;

ўз ходимлари учун қўшимча отпускалар, қисқартирилган иш куни ва ишлаб топилган ҳамда истеъмолга сарфланадиган маблағлар доирасида бошқа ижтимоий имтиёзлар белгилайди.

30-модда. **Жамоа шартномаси (битими)**

Жамоа шартномаси (битими) ҳамма турдаги корхоналарда тузилиши мумкин ва у Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларига зид бўлмаслиги лозим.

Корхонадаги ишлаб чиқариш ва меҳнат муносабатлари, меҳнатни муҳофаза қилиш, жамоанинг ижтимоий тараққиёти ва жамоа аъзоларининг саломатлиги масалалари жамоа шартномаси (битими) билан тартибга солинади.

Жамоа шартномаси (битими) тузиш ёки уни бажариш чоғида келишмовчилик чиққан тақдирда бу келишмовчилик Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

VII БЎЛИМ. КОРХОНА ВА ДАВЛАТ

31-модда. **Корхоналар ҳуқуқлари ва манфаатларининг кафолатлари**

1. Давлат корхона ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишига кафолат беради.

Корхона хўжалик фаолиятини ва ўзга фаолиятини амалга ошириш чоғида ўз ташаббуси билан Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларига зид келмайдиган ҳар қандай қарорларни қабул қилишга ҳақлидир.

Корхонанинг хўжалик фаолияти ва ўзга фаолиятига Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган ҳоллардан ташқари давлат, жамоат ва кооператив идораларининг аралашишига йўл қўйилмайди.

2. Республика ва маҳаллий давлат ҳамда жамоат идоралари ва уларнинг мансабдор шахслари корхонага дахлдор қарорларни қабул қилиш чоғида ва ўзларининг шу корхона билан муносабатларида ушбу Қонун қоидаларига риоя этилиши учун жавобгардирлар.

Давлат идоралари ва мансабдор шахслар ўзларининг қонунларда белгилаб қўйилган ваколатларига мувофиқ тарздагина корхонага кўрсатма беришлари мумкин. Давлат идоралари ёки ўзга идоралар ўз ваколатларига ёки қонун талабларига мос келмайдиган ҳужжатни қабул қилган тақдирда корхона бундай ҳужжатни ҳақиқий эмас, деб эътироф этиш тўғрисида ариза билан суд ёки давлат ҳакамлигига мурожаат қилишга ҳақлидир.

Корхона ҳуқуқини бузган давлат идораси ёки ўзга идора ёҳуд уларнинг мансабдор шахслари кўрсатмаларини бажариш натижасида, шунингдек бундай идоралар ёки уларнинг мансабдор шахслари корхонага нисбатан қонунда кўзда тутилган бурчларини тегишлича амалга оширмаганликлари оқибатида корхонага етказилган зарар ана шу идоралар томонидан тўланиши керак. Зарарни тўлаш тўғрисидаги низоларни суд ёки давлат ҳакамлиги ўз ваколатларига мувофиқ ҳал қилади.

32-модда. **Корхона хўжалик фаолиятининг ҳуқуқий ва иқтисодий шарт-шароитлари**

1. Давлат корхоналарга, мулкчилик шаклидан қатъи назар, хўжалик юритишнинг тенг ҳуқуқий ва иқтисодий шароитларини таъминлайди.

2. Давлат бозорни ривожлантиришга кўмаклашади, монополияга қарши тадбирларни амалга оширади, барча меҳнаткашларнинг ижтимоий кафолатларини таъминлайди.

Рақобатчининг обрўсини туширишга қаратилган хатти-ҳаракатларга, ишлаб чиқариш квоталари, сотиш ва таъминот бозорларини бўлиб олиш, эркин рақобатни чеклаш мақсадида корхоналар ўртасида монопол нархнавони ушлаб туриш ҳақидаги ҳар қандай тил бириктиришларга йўл қўйилмайди. Акс ҳолда корхона монополияга қарши қонунларга мувофиқ жавобгарликка тортилади.

Давлат қонун асосида, ҳуқуқни ҳимоя қилувчи ва молия органлари орқали рақобат қилиш эркинлигини таъминлайди, истеъмолчиларни уларнинг ҳуқуқлари камситилишидан, хўжалик фаолиятининг ҳар қандай соҳасида монополизм кўринишларидан муҳофаза қилади.

3. Корхона хўжалик оборотига киритаётган буюмлар фирма белгисини ёки буюмнинг рамзини, буюмни таърифлайдиган бошқа маълумотларни кўрсатган ҳолда маркировка қилиниши шарт. Ўзга фирма ва товар белгиларини, шунингдек, бир ишлаб чиқарувчининг буюмларини бошқа ишлаб чиқарувчиларнинг буюмлари билан чалкаштириб юборишга (ўхшатишга) имкон берадиган ҳар қандай маълумотларни ўзлаштириб олишга йўл қўйилмайди. Бу масалаларда чиққан низолар суд тартибида ҳал қилинади.

33-модда. **Ҳисоб ва ҳисобот**

1. Корхона ўз иши натижаларининг оператив ва бухгалтерия ҳисобини амалга оширади, статистика ҳисоботи олиб боради.

Давлат статистика ҳисоботи шаклларини давлат статистика идоралари белгилайди ва у фақат амалий маълумотларни, шунингдек бундай маълумотлар қаерга ва қайси муддатда тақдим этилишини белгилаб беради. Ушбу Қонунда белгиланган тартибни бузган ҳолда статистика ҳисоботини тақдим этишни талаб қилиш тақиқланади.

2. Корхонанинг мансабдор шахслари давлат ҳисоботини бузиб кўрсатганликлари учун Ўзбекистон ССР қонунларида белгилаб қўйилган интизомий, моддий ёки жиноий жавобгарликка тортиладилар.

34-модда. **Корхонанинг тижорат сири**

1. Корхонанинг тижорат сири деганда корхонанинг ишлаб чиқариши, технология ахбороти, бошқаруви, режалаштириши, молияси ва бошқа фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳамда эълон қилиш (топшириш, очилиб қолиши) унинг манфаатларига зарар етказиши мумкин бўлган, давлат сири бўлмаган маълумотлар тушунилади.

2. Тижорат сирини ташкил этувчи маълумотлар таркиби ва ҳажми, уларни ҳимоя қилиш тартиби корхона раҳбари томонидан белгиланади.

Корхона фаолиятининг турларини (агар улар ҳақидаги маълумотлар тижорат сири бўла олмаса) СССР ҳукумати, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети корхоналар атроф-муҳитни ифлослантираётганлиги ёки жамиятга зарар келтириши мумкин бўлган бошқа салбий фаолиятлар тўғрисидаги маълумотларни яширишининг олдини олиш мақсадида белгилаб қўяди.

3. Корхонанинг тижорат сири бўлган маълумотларни эълон қилганлик, бундай маълумотларни сақлаш тартибини бузганлик учун жавобгарлик Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

35-модда. **Корхонанинг масъулияти**

1. Шартнома мажбуриятларини, кредит — ҳисоб-китоб ва солиқ интизомини, маҳсулот сифатига қўйиладиган талабларни, хўжалик фаолиятини амалга оширишнинг бошқа қоидаларини бузганлик учун корхона Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилгандек тўла мулкий жавобгар бўлади.

2. Корхона ер ва бошқа табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш, атроф-муҳитни муҳофаза этиш талабларига амал қилмаслик, уни ифлослантириш ва бошқа зарарли таъсирлар оқибатида ишлаб чиқариш хавфсизлиги қоидаларини, санитария-гигиена нормаларини ҳамда корхона ходимларини, аҳолининг ва маҳсулот истеъмол қилувчиларнинг саломатлигини ҳимоя қилиш талабларини бузганлик оқибатида етказилган зарарни қоплаши, шунингдек ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган миқдорда жарима тўлаши шарт.

Табиатдан фойдаланиш режимини бузаётган корхона фаолияти йўл қўйилган камчиликлар тугатилгунига қадар Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларида кўзда тутилган тартибда тўхтатиб қўйилиши мумкин.

36-модда. **Корхона фаолиятини назорат қилиш**

1. Корхонанинг молиявий-хўжалик фаолияти мулкдорнинг ташаббуси билан ва бир йилда кўпи билан бир марта тафтиш қилиниши мумкин.

2. Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатлари билан корхоналар фаолиятининг айрим жиҳатларини текшириш вазифаси юкланган солиқ ва бошқа давлат идоралари бундай текширувларни зарурат туғилганида ва қатъиян ўз ваколатлари доирасида амалга оширишлари мумкин. Корхона ана шу идораларнинг ваколатига кирмайдиган масалалар юзасидан мазкур идораларнинг талабларини бажармасликка ва назорат соҳасига кирмаган материаллар билан уларни таништирмасликка ҳақлидир.

3. Барча турдаги текширувлар ва тафтишлар корхонанинг нормал ишлашига халақит бермаслиги керак. Тафтишлар ва текширувларнинг натижалари корхонага хабар қилинади.

37-модда. **Корхонанинг давлат бошқаруви идоралари ва халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан муносабатлари**

1. Корхонанинг давлат бошқаруви идоралари ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш идоралари билан ўзаро муносабатлари ушбу Қонунга ҳамда ана шу идораларнинг ваколатларини белгилаб берувчи Ўзбекистон ССР бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ ташкил этилади.

2. Корхона халқ депутатлари маҳаллий Советлари ҳудудни комплекс иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш бўйича маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан амалга ошириладиган ишларда ихтиёрий равишда шартнома асосида қатнашади.

Корхона халқ депутатлари маҳаллий Советининг ёки бошқа ваколатли давлат идораларининг қарори билан шу идоралар маблағлари ҳисобидан меҳнат қобилияти чекланган шахслар учун махсус иш жойларини барпо этиши шарт.

3. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари корхонага қарашли уй-жой ва ишлаб чиқариш майдонини, айрим объектларни тортиб олишига йўл қўйилмайди.

VIII БЎЛИМ. КОРХОНАНИ ТУГАТИШ ВА ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИШ

38-модда. **Корхонани тугатиш ва қайта ташкил этиш шартлари**

1. Корхонани тугатиш ва қайта ташкил этиш (бирлаштириш, қўшиш, бўлиб юбориш, ажратиш қайтадан тузиш), корхона мол-мулки эгасининг ёки шундай корхоналарни тузишга ваколатли бўлган идоралар қарорига биноан ёҳуд суд ёки ҳакамликнинг қарорига биноан амалга оширилади. Синган корхоналарни тугатиш Ўзбекистон ССРнинг қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

2. Корхонани қайта ташкил этиш ва тугатиш чоғида ишдан бўшатилаётган ходимларга Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларига риоя этилишига кафолат берилади.

3. Корхона давлат рўйхати реестридан чиқариб юборилган пайтдан бошлаб қайта ташкил этилган ёки тугатилган ҳисобланади.

4. Корхона бошқа корхона билан қўшилган тақдирда мазкур корхоналарнинг ҳар бирига тааллуқли барча мулкий ҳуқуқлар ва мажбуриятлар қўшилиш натижасида вужудга келган корхонага ўтади.

Бир корхонанинг бошқа бир корхонага қўшилиши чоғида унинг барча мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қўшиб олган корхонага ўтади.

5. Корхона бўлиб юборилган тақдирда қайтадан ташкил этилган корхонанинг мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ана шу бўлиб юбориш натижасида вужудга келган янги корхоналарга бўлиб юбориш ҳужжатлари (баланси)га мувофиқ тегишли қисмларда ўтади.

Корхонадан битта ёки бир нечта янги корхонани ажратиб чиқариш чоғида қайтадан ташкил этилган корхонанинг мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари бўлиб юбориш ҳужжати (баланси)га мувофиқ тегишли қисмларда уларнинг ҳар бирига ўтади.

6. Бир корхонани бошқа корхона қилиб ўзгартириш чоғида аввалги корхонанинг барча мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қайтадан ташкил этилган корхонага ўтади.

39-модда. **Тугатиш комиссияси**

1. Корхона мулкдор ёки у ваколат берган идора тузган, корхона синган тақдирда эса суд ёки ҳакамлик тузган тугатиш комиссияси томонидан тугатилади. Уларнинг қарорига биноан корхонани унинг бошқарув идораси тугатиши мумкин.

Корхонани тугатиш тўғрисида қарор қабул қилган мулкдор, суд (ҳакамлик) ёки корхонани барпо этишга ваколатли бўлган идора тугатиш тартиби ва муддатини, шунингдек, қарз берганларнинг даъво қилиш муддатларини белгилайди. Бу муддат тугатиш эълон қилинган кундан бошлаб икки ойдан кам бўлмаслиги керак.

2. Тугатиш комиссияси ёки корхонани тугатишни амалга ошираётган бошқа идора корхона жойлашган ердаги расмий матбуотда уни тугатиш ва қарз берганларнинг даъволарини қабул қилиш тартиби ва муддати тўғрисида эълон беради. Тугатиш комиссияси (тугатишни амалга ошираётган идора) ана шу эълон билан бир қаторда корхонага дебиторлик қарзини ундириб олиш ва қарз берганларни корхона тугатилганидан хабардор қилиб, уларнинг даъволарини аниқлаш ишларини бажариши шарт.

Тугатиш комиссияси (тугатишни амалга ошираётган идора) тугатилаётган корхонанинг мол-мулкини баҳолайди ва қарз берганлар билан ҳисоб-китоб қилади, тугатиш балансини тузади ва уни эгалик қилувчига ёки тугатиш комиссиясини тайинлаган идорага тақдим этади. Тугатиш комиссияси ўз айби билан етказилган зарар учун жавобгар бўлади. Зарарни ундириб олиш миқдорлари ва тартибини давлат ҳакамлиги ёки суд белгилайди.

40-модда. **Қарз берганларнинг даъволарини қондириш**

1. Тугатилаётган корхонага қарз берганларнинг даъволари ана шу корхонанинг мол-мулкидан қондирилади. Бунда биринчи навбатда бюджет олдидаги қарзлар қондирилади ва тугатилаётган корхона тасарруфида бўлган ерларни қайтадан тиклаш харажатлари қопланади.

2. Даъво қилиш учун белгиланган муддат ўтганидан кейин аниқланган ва қилинган даъволар биринчи навбатдаги даъволар аниқланган даъволар, шунингдек, белгиланган муддатда маълум қилинган даъволар қондирилгандан кейин корхонанинг қолган мол-мулкидан қондирилади.

3. Мол-мулк етишмаганлиги учун қондирилмаган даъволар бекор қилинган деб ҳисобланади. Тугатиш комиссияси (тугатишни амалга оширган идора) тан олмаган даъволар ҳам, агар қарз берувчилар даъвони тўла ёки қисман тан олмаслик тўғрисидаги хабарни олган кундан эътиборан бир ой муддат ичида ўз талаблари қондирилиши тўғрисида суд ёки давлат ҳакамлигига даъво қилмаган бўлсалар, бекор қилинган деб ҳисобланади.

4. Корхонани тугатиш чоғида фуқаронинг шикастланганлиги ёки саломатлигига бошқа хил зарар етганлиги ёҳуд ўлими муносабати билан шу корхонадан ундириладиган вақтинчалик тўловларга пул ажратилади.

5. Корхонани тугатиш чоғида меҳнат жамоаси аъзосининг қўшган ҳиссаси қарз берганларнинг даъволари уставда кўзда тутилган шартлар асосида ва тартибда қондирилгандан сўнг унга пул шаклида ёки қимматли қоғозлар билан берилади.

6. Қарз берганларнинг ва меҳнат жамоаси аъзоларининг даъволари қондирилгандан кейин қолган мол-мулкдан мулкдорнинг кўрсатмасига биноан фойдаланилади.

7. Корхона қайтадан ташкил этилганида унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонуний ворисларига ўтади.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССРдаги КОРХОНАЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни эълон қилиниши биланоқ кучга киритилсин; 21-модданинг давлат корхоналарига тааллуқли бўлган 2-банди 1992 йил 1 январдан кучга киритилсин.

2. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети уч ойлик муддат ичида:

— Ўзбекистон ССР қонун ҳужжатларини Ўзбекистон ССРнинг «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Қонунига мослаш ҳақидаги таклифларни Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига тақдим этсин;

— Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорларини «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунига мувофиқ ҳолга келтирсин;

— Ўзбекистон ССР вазирликлари, давлат қўмиталари ва идоралари қабул қилган ва «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунига зид бўлган норматив ҳужжатлар вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар томонидан қайта кўриб чиқилишини ва бекор қилинишини таъминласин;

— эркин сотилиши (кўрсатилиши) ман этилган ёки чекланган маҳсулотлар, ишлар, хизматлар, ишлаб чиқариш чиқиндилари турларининг рўйхатини, шуғулланиш учун махсус рухсатнома (лицензия) талаб этиладиган хўжалик фаолияти турларининг рўйхатларини, шунингдек лицензияли фаолият билан шуғулланиш учун рухсатнома бериш ва уларни бекор қилиш тартибини белгиласин;

— корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш учун зарур бўладиган ҳужжатларнинг рўйхатини белгиласин.

Тегишли қонун ҳужжатлари қабул қилингунга қадар бир ой муддат ичида:

— 1991 йил учун жумҳурият ҳудудидаги барча турдаги корхоналар ходимларининг меҳнатига тўланадиган энг кам ҳақни;

— бозорда яккаҳокимлик қилаётган корхоналарнинг маҳсулотига бўлган нархни бошқариш тартибини;

— корхоналарнинг ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланиш тартиби ва шартларини, шунингдек жумҳурият ва маҳаллий бюджетга валюта ажратмалари ставкаларини;

— Иттифоқ, жумҳурият, мухтор жумҳурият, чет эл ҳуқуқий шахслари ва фуқароларнинг мулки тўла ёки улушбай асосида қатнашадиган корхоналарни яратиш ва уларнинг фаолият тартибини белгиласин.

3. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон ССРнинг қонунлари «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунига мувофиқлаштирилгунига қадар Ўзбекистон ССРнинг ушбу Қонунга зид бўлмаган амалдаги қонун ҳужжатлари қўлланаверади. Айни пайтда ушбу Қонун кучга киритилгунча қабул қилинган, фақат Қонун билан бошқариладиган масалалар хусусидаги Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорлари тегишли ҳужжатлар қабул қилингунга қадар амал қилади.

4. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Саноат, халқ истеъмоли моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо қўмитаси «Ўзбекистон ССРдаги корхоналар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг ижросини назорат қилсин ҳамда жумҳуриятда унинг қандай бажарилаётганлиги ҳақида Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига 1992 йилнинг январь ойида маълум қилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил 15 февраль.

ДЕҲҚОН САРҲИСОБИ

Боғот районидаги Наримонов номли жамоа хўжалиги фаолиятидан

Меҳнат Қизил Байроқ орденли жамоа хўжалиги ўз таваллудининг 60 йиллигини нишонлади. Президентимиз табрикномаси, илғорларни мукофотлаш тўғрисидаги фармонини меҳнат аҳли миннатдорчилик билан кутиб олдилар.

Ҳар бир инсон ҳаётида бўлганидек, бу катта оила ҳам қувонч ва ташвишларни, қуёшли ва булутли кунларни бошидан кечирган. Ўттизинчи йилларнинг қишлоқни ларзага келтирган воқеалари, очарчилик ва уруш даври кулфатлари деҳқонлардан мустаҳкам ирода, сабр-тоқатни талаб этганлиги шубҳасиз.

Жамоа хўжалигининг тарихмаи ҳоли ҳақида батафсил гапириб ўтирмай, битта ҳақиқатни айта қолайлик: хўжалик заҳматкашлари ўз тажрибалари билан шуни исботладиларки, агар одамлар яхши ният билан бир ёқадан бош чиқариб, куч-ғайратни бирлаштирсалар, ҳар қандай вазиятда ҳам улкан ишларни амалга оширишга қодирдирлар. Қишлоқни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш борасида қўлга киритилган ютуқлар буниг яққол далили.

Фаровонлик манбаи, бебаҳо хазина бўлмиш ер ўз эгалари қўлига ўтгач, экинлардан муттасил ва барқарор юқори ҳосил олиш учун кенг имкониятлар вужудга келди. Эндиликда деҳқон техникадан, ўғитдан, маблағдан қандай фойдаланишни, фан янгиликларини қай тарзда жорий этишни ўзи ҳал қилмоқда, буйруққа қараб эмас, ақл-идрок билан иш кўрмоқда.

Ҳосил, иқтисод хусусида гап кетганда рақамлар тили билан сўзлаш маъқулроқ. Ўтган йили 4.500 тоннадан зиёд пахта етиштирилди, ҳосилдорлик гектар бошига 30 центнердан ошди. Шоли хирмони минг тоннага етди. Сабзавот, мева, узум, хуллас дастурхон неъматлари кўпайди. Бедазорлар 400 гектарга етказилиб, моллар тўйимли озуқага ёлчиганлиги чорва маҳсулдорлигини ошириш имконини бераётир. 1990 йилда гўшт етиштириш 140 тоннага етганлиги, сут 1.100 тоннадан ошганлиги натижасида тармоқдан мўмай фойда олинди.

Ижарачилар ва пудратчилар тажрибаси хўжалик юритишнинг янги усули афзаллигини тасдиқламоқда. Масалан, Эгамберди Мадраҳимов оиласи тўрт гектар ерни ижарага олиб, 17 тонна пахта топширди. Бунинг маъноси — ҳосилдорлик жамоа хўжалиги кўрсаткичидан ўн центнер юқори бўлди демакдир. Эгамберди Мадраҳимов Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор фахрий унвонига сазовор бўлди.

Кўп тармоқли хўжалик ҳамма соҳалардан даромад олаяпти. Бош иқтисодчи Рустам Иброҳимов бунинг исботи тариқасида кўпгина рақамларни келтирди. Дастлабки ҳисоб-китобга кўра ўтган йилги умумий даромад 9,5 миллион сўмга борди. Ҳар бир ишловчининг ўртача ойлик маоши 180 сўм. Даромад чакки эмас, лекин ўртача ҳақ ҳатто 200 сўмга етмаслиги кишини ўйлантиради.

— Бозор иқтисодиёти шароитида бу оз, албатта. Сабаби кўпдан буён бошни қотираётган муаммога келиб тақалади. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг харид нархлари ҳозирги даражада қолса, деҳқоннинг бири икки бўлмайди. Шуниси ҳам борки, катта хўжаликнинг эҳтиёжлари ҳам катта. Ҳаммасига маблағ керак, — деди бош иқтисодчи.

Қишлоқ меҳнаткашлари турмушини яхшилаш режалари узоқни кўзлаб тузилган. Ижтимоий, маданий-маиший эҳтиёжларга кейинги беш йилда уч миллион сўмга яқин маблағ сарфланди. Уйларга табиий газ, сув қувурлари ўтказиш ниҳоясига етказилди. Савдо маркази, маиший хизмат уйи, шифохона, тиббий хизмат пунктлари, клублар, маданият саройлари аҳоли хизматида. Умумий йиғилиш қарорига мувофиқ мактаблар, болалар боғчалари қуриш ва жиҳозлашга, ўқувчиларга бепул овқат ташкил этишга, нафақаларга ажратилган маблағ кўпайтирилди.

Деҳқон ваъдалардан тўйиб, амалий ёрдамга муҳтож бўлиб қолган бир вақтда унинг дилини англаб қилинган яхши ишни айтиб ўтмоғимиз керак. Ҳар бир хонадоннинг томорқа ери 0,13 гектардан 0,25 гектарга оширилганлиги, аҳолига қарашли чорва молларига ем етказиб берилаётганлиги туфайли ризқ-рўзимизга барака киритувчи янги булоқларнинг кўзи очилди.

Нуқул муаммолар ҳақида гапиришдан наф йўқ. Бу ерда биз етилган масалалар тадбиркорлик, амалий саъй-ҳаракат билан ҳал қилинаётганлигига гувоҳ бўлдик.

Қишлоқда ёрдамчи саноат корхоналари барпо этилганлиги аҳоли эҳтиёжини қондиришдаги кемтикни тўлдирибгина қолмай, айни вақтда ёшларни ишга жойлаштириш муаммосининг ҳал этилишини таъминлаяпти. Бу корхоналарда касб-кор эгаллаган беш юздан кўпроқ ишчи меҳнат қилмоқда, йилига бир ярим миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилаётир. Чиннисозлик, мўйначилик цехлари тайёрлаган идишлар, кийим-кечаклар сифати, харидоргирлиги билан ажралиб туради.

Сарҳисоб кунларида жамоа хўжалиги музейини кўздан кечирарканмиз, ўз ҳаётларини элга сидқидилдан хизмат қилишга бағишлаган ажойиб кишилар билан учрашгандай бўлдик. Хўжаликнинг юксалишида қишлоқ халқига ота каби азиз, адолатпеша раҳбар Искандар Дўсов хизматлари беқиёс. Гаислар орасида у камтарин, донишманд устоз, деҳқонлар даврасида фидойи, ишбилармон деҳқон эди. Меҳнат фахрийларидан Олтин юлдуз соҳиблари Зариф Қурбонов, Розия Матёқубова, СССР Давлат мукофоти нишондори Ҳожи Саидов каби замин заргарлари билан ҳамқишлоқлари чиндан ҳам фахрланишга ҳақлидирлар.

Хуллас, маданий ёдгорликлари туфайли дунё миқёсида саёҳатхона бўлиб қолган қадимий ўлкада сайёҳларга кўз-кўз қилгудек колхоз қишлоғи битта бўлса шу қишлоқнинг ўзи, агар иккита ёки кўпроқ бўлса — биринчиси.

Фозил ЗОҲИД.

Бекобод районидаги Ленин номли жамоа хўжалиги вилоятдаги йирик хўжаликлардан бири, миришкор деҳқонлар ўтган йили 5,500 тонна пахта, 1.600 тонна сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириб, эл маъмурчилигига баҳоли қудрат ҳисса қўшдилар.

СУРАТДА: хўжалик лимонзори, 0.5 гектар жойни эгаллаган. Ойнаванд дала неъматидан аҳоли баҳраманд бўлаётир.

А. МАЛЬЦЕВ
олган сурат.

Пул алмаштириш ҳангомалари

ТИЛЛАЕВАНИНГ ҲИЙЛАСИ ЎТМАДИ

Пул алмашаётган кунларда айрим ақчадорлар қатори Тошкент аэропортининг депутатлар шўъбаси ходимаси Норинисо Тиллаева ҳам чинакам жон талвасага тушиб қолди. Чунки унинг бисотида 100 ва 50-таликларнинг ўзидан нақд 40.750 сўм бор эди. Ишхонасида бунча пулни алмаштириб беришлари амримаҳол. Чунки...

Чункиси Норинисо Тиллаеванинг ўзига аён. Пешона тери эвазига ҳалол ишлаб топилган пул бўлса, уни қанчалигидан қатъий назар, очиқ-ошкора алмаштириб олиш мумкин. Лекин Тиллаеванинг юраги дов бермади. У нажот излаб Самарқандга келди. Таниш-билишларини сўроқлаб, хуфёна дил ёрди.

Ҳеч қаерда ишламайдиган Соня Геворкян деган аёл жонига ара кирди.

— Агросаноат банкида танишим бор, — деди у. — Ҳақини тўласак, алмаштириб беради. Иш хамирдан қил сугургандек осон битади.

Маслаҳат пишди. Самарқанд агросаноат банки ходимлари Р. Акопова, С. Бабаян, Э. Толстова, И. Булгаковалар номидан 57.200 сўм пул (50 ва 100 сўмликлар) топширилди.

Минг афсуски, ҳамтовоқлар ҳийласи ўтмади. Ички ишлар ва давлат хавфсизлиги ходимлари қинғир ишнинг қийиғини ўз вақтида очиб ташладилар.

Энди Тиллаева пулларини вақтида тиллага айлантириб олмаганидан афсусланиб юрган бўлса ажаб эмас. Чунки хуфёна йўл билан топширилган пуллар энди қайтиб қўлга кириши гумон.

Самарқанд вилояти ички ишлар бошқармаси ҳамда давлат хавфсизлиги комитети ходимлари пул алмаштириш жараёнида омонат банклари айрим бўлинмалари, савдо ташкилотлари ишлатган найрангларни ҳам фош қилдилар. Ҳозир ана шу воқеалар юзасидан тафтиш ва текширишлар давом этмоқда.

Ҳабиб ТЕМИР,
Тожи ҚАМАР.

1991 Алишер Навоий йили

ЁДЛАБ ОЛИНГ

ВАСЛИНГ БУЛУБОН ЖОНҒА МУЯССАР, Ё РАБ,
ЧЕҲРАНГ ҚИЛИБОН КУЗНИ МУНАВВАР, Ё РАБ,
НУТҚУНГ СОЧИБОН БАЗМДА ГАВҲАР, Ё РАБ,
Ё РАБКИ, ИЖОБАТ АЙЛАГИЛ ҲАР «Ё РАБ».

Суюндик МУСТАФО

ЁМОН

Оқ ёмон, туҳмат ёмон.
Пинҳон отилган тош ёмон.
Тош йўлини тўсмеган
Йўлингдаги йўлдош ёмон.

Дўст бўлак, дилдош бўлак,
Сир бўлак, сирдош бўлак.
Бўлмайин тузу намак,
Тутган-тутинган бош ёмон.

Кўрмай қимматининг иллатин,
Хуш кўрсанг тағи меҳнатин,
Билсанг етмиш йил тоқатин
Заққумга тенг бу ош ёмон.

Бўлса тилингда пешалар,
Сабл қолиб андишалар,
Кўрган кунингда ит талаб,
Оқибат кўз ёш ёмон.

Нуқтаи назар

ИСМЛАРИ ХУТБАГА ҚЎШИБ ЎҚИЛСА

Мен улуғ бобомиз, нурул миллат, она тилимизнинг толмас жонкуяри Алишер Навоийнинг сентябрь ойида бўладиган маъракалари чин маънода катта байрам сифатида ўтказилишини орзу қиламан. Шу муносабат билан унда масжид ва мадраса ходимларининг ҳам фаол иштирок этишларини жуда-жуда истар эдим.

Муҳтарам Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратларига у зоти шариф таҳрир ҳайъатида бўлмиш «Халқ сўзи» орқали мурожаат қилмоқчиман: сентябрда бўладиган бобомиз маъракаларида жума намозида жумҳурият масжид ва мадрасаларида Алишер Навоийнинг табаррук номлари хутбага қўшиб ўқилса. Чунки бу улуғ зот ўз халқи учун қурдирган биргина масжид, мадраса, шифохона, равотлар туфайли ҳам шундай эътиборга муносиблар. Зеро, хутба — ўрта асрларда жума намозларида юртнинг улуғлари билан бир қаторда, халқ ғамини еган, элга беминнат хизмат қилган ахий ва сахий инсонларни жамоатчилик олдида шарафлаш, улуғлаш, улар ҳақига дуо қилиш одатий ҳол эди.

Иншооллоҳ, орзуим шояд амалга ошса.

Ҳамида УМАР қизи.

Ахлоқ-одоб ҳадислари

121. Тангри сизларнинг ташқи кўринишларингиз ёки молу дунёларингизга эмас, балки дилларингизга ва ишларингизга қараб баҳо беради.
122. Тангри фаҳш ишларни қилувчи ва беҳаё сўзларни гапирувчи кишини ёмон кўради.
123. Тангри биродарларига қовоғини солиб қарайдиган кишиларни ёқтирмайди.
124. Тангри ғам-ташвишли одамларга ёрдам берадиганларни дўст тутади.
125. Тангри ҳар бир ишда мулойимликни яхши кўради.
126. Тангри аксиришликни ёқтиради, эснашликни ёмон кўради.
127. Тангри ўз бандалари ичида ғайратлисини ёқтиради.
128. Тангри айтадики, Мен икки шерикнинг, агар бири иккинчисига хиёнат қилмаса, учинчисидурман. Агар хиёнат қилса, уларнинг ўрталаридан чиқиб кетаман.
129. Тангри қиёмат куни айтади: «Эй инсон фарзанди! Бетоб бўлдим, мени келиб кўрмадинг». У одам айтади: «Эй раббим, Сен бутун оламнинг Парвардигори бўла туриб мен сени қандай кўришим мумкин эди?» Тангри айтадики: «Фалончи одамни бетоблигида бориб кўрмадинг-ку, агар борганингда унинг олдида мени топган бўлур эдинг. Эй инсон фарзанди! Ўзинг овқатландинг, аммо мени йўқламадинг». Одам айтади: «Эй раббим, сен бутун оламнинг подшоҳи бўлсанг-ку мен сени қандай овқатлантиришим мумкин эди?» Тангри айтади: «Фалон бандам муҳтож бўлиб олдингга борганида, сен унинг ҳожатини раво қилмадинг. Агар раво қилганингда эди, ўша ерда мени топган бўлур эдинг».
130. Тангри сизларни оталаринг номи билан қасам ичишдан қайтаради.
131. Тангри аёллар билан яхши муомалада бўлишларингни тавсия этади, чунки улар оналаринг, қизларинг, холаларингдир. Бошқа дин аҳлларининг ҳар бири қўли ипга бормаган аёлга уйланса ҳам бир-бирларидан безор бўлиб ажралишиб кетмайдилар.
132. Қачонки амир одамлар орасига шубҳа туширса, уларни бузиб қўяди.
133. Қачонки эр ўз хотинига ва хотин ўз эрига қарашса, Тангри ҳам уларга раҳмат назари билан қарайди. Бордию кафтини кафтига қўйса, бармоқлари орасидан гуноҳлари дув-дув тўкилади.
134. Азаимхонлик, тумор тақмоқлик ва сеҳру жоду билан шуғулланмоқлик Тангрига ширк келтириш билан баробардир.
135. Сабрлилик мусибатнинг биринчи дақиқаларида билинади.
136. Бахтли одам фитна-фасодлардан четлаб юрувчи ва мусибатга сабр қилувчи кишидир.
137. Гапларнинг ёмони — бу ёлғончиликдир, ёлғонни ҳазил билан ҳам, жиддий ҳам гапириб бўлмайди. Ота ўз болаларига бирон нарсани ваъда қилиб, кейин уни бажармай қўймасин! Ростгўйлик эзгуликка бошлайди, эзгулик эса жаннатга. Ёлғончилик ёвузликка бошлайди, ёвузлик эса жаҳаннамга. Ростгўй одамга яхши баҳо, ёлғончи одамга ёмон баҳо берадилар. Ростгўй одам чин сўзи билан бориб-бориб Тангри ҳузурида сиддиқ (сўзида содиқ) деб ёзиб қўйилади. Ёлғончи ҳам бориб-бориб унинг ҳузурида каззоб (ёлғончи) деб ёзиб қўйилади. Чақимчилик ҳам ёмон иллатдир, чунки у туфайли одамлар ўртаси бузилади.
138. Фаҳш ишлар, фаҳш сўзлар исломда йўқ нарсалардандир. Мўмин одамларнинг афзали — яхши хулқлисидир.
139. Мўмин киши ўзининг яхши хулқи билан кечаси қоим ва кундузи соимлар даражасига эришади.

١٢١ إن الله [illegible] لا ينظر إلى صوركم وأموالكم ولكن ينظر إلى قلوبكم وأعمالكم
١٢٢ إن الله يبغض الفاحش المتفحش
١٢٣ إن الله يبغض المعبس في وجوه إخوانه
١٢٤ إن الله تعالى يحب إغاثة اللهفان
١٢٥ إن الله يحب الرفق في الأمر كله
١٢٦ إن الله يحب العطاس و يكره التثاؤب
١٢٧ إن الله تعالى يحب من عباده الغيور
١٢٨ إن الله تعالى يقول أنا ثالث الشريكين ما لم يخن أحدهما صاحبه فإذا خانه خرجت من بينهما
١٢٩ إن الله تعالى يقول يوم القيامة يا ابن آدم مرضت فلم تعدني قال يا رب كيف أعودك وأنت رب العالمين قال أما علمت أن عبدي فلانا مرض فلم تعده أما علمت لو عدته لوجدتني عنده يا ابن آدم استطعمتك فلم تطعمني قال يا رب كيف أطعمك وأنت رب العالمين قال أما علمت إذا استطعمك عبدي فلان فلم تطعمه أما علمت أنك لو أطعمته لوجدت ذلك عندي يا ابن آدم استسقيتك فلم تسقني قال يا رب كيف أسقيك وأنت رب العالمين قال استسقاك عبدي فلان فلم تسقه أما أنك لو سقيته لوجدت ذلك عندي
١٣٠ إن الله تعالى ينهاكم أن تحلفوا بآبائكم
١٣١ إن الله تعالى يوصيكم بالنساء خيرا فإنهن أمهاتكم وبناتكم وخالاتكم إن الرجل من أهل الكتاب يتزوج المرأة وما تعلق يداها الخيط فما يرغب واحد منهما عن صاحبه
١٣٢ إن الأمير إذا ابتغى الريبة في الناس أفسدهم
١٣٣ إن الرجل إذا نظر إلى امرأته ونظرت إليه نظر الله إليهما نظر رحمة فإذا أخذ بكفها تساقطت ذنوبهما من خلال أصابعهما
١٣٤ إن الرقى والتمائم والتولة شرك
١٣٥ إن الصبر عند الصدمة الأولى
١٣٦ إن السعيد لمن جنب الفتن ولمن ابتلي فصبر
١٣٧ إن أشرار الروايا روايا الكذب ولا يصلح من الكذب جد ولا هزل ولا يعد الرجل ابنه ثم لا ينجز له إن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة وإن الكذب يهدي إلى الفجور وإن الفجور يهدي إلى النار وإنه يقال للصادق صدق وبر ويقال للكذب كذب وفجر وإن الرجل ليصدق حتى يكتب عند الله صديقا ويكذب حتى يكتب عند الله كذابا وإنه قال لنا هل أنبئكم ما العضة وإن العضة هي النميمة التي تفسد بين الناس
١٣٨ إن الفحش والتفحش ليسا من الإسلام في شيء وإن أحسن الناس إسلاما أحسنهم خلقا
١٣٩ إن المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة القائم الصائم

Тошкентдаги Островский номли пионерлар саройида «Юлдузча» хореографик ансамбли тузилди. Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Эркиной Расулхўжаева. Ҳозир бу ерда 30 нафар қизалоқ турли гуруҳлардаги машғулотларда иштирок этаяпти.

СУРАТДА: ансамбль раҳбари Э. Расулхўжаева ва унинг шогирдлари.

Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

СПОРТ

МИЛЛИЙ КУРАШ: МУАММО ВА ИСТИҚБОЛ

26 февраль куни Жисмоний тарбия ва спорт давлат комитетининг мажлисгоҳида Ўзбекистон Миллий кураш уюшмасининг пленуми бўлиб ўтди. Йиғин спортнинг ана шу тури келажагини белгилаб берди. Маълумки, миллий курашнинг икки, яъни Бухоро ва Фарғона усули бор. Улар бир-биридан кўп жиҳатдан фарқ қилади, қоидаларда ҳам ўхшашлик бўлса-да, айри томонлар кўп. Ана шу ҳолатни ҳисобга олган ҳолда икки мустақил уюшма тузишга қарор қилинди. Бир қатор ташкилий масалалар кўрилди. Курашнинг Бухоро усули уюшмаси раислигига биология фанлари доктори Жўра Турсунов сайланди. Водийликлар эса Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги вазири Мирзажон Исломовни танлашди.

Республика «Спорт — ҳамма учун» иттифоқининг президенти Комил Худойберганов миллий курашни ривожлантириш вазифалари, мавжуд муаммоларга тўхталиб ўтди. Махсус кийим-кечак, анжомлар етишмаслиги, олий маълумотли мутахассислар нисбатан озлиги, мусобақалар ўтказиш учун маблағ кам ажратилаётгани, ҳомийлар топилмаётгани, энг муҳими — уюшманинг банкда ўз ҳисоб-китоб рақами йўқлиги ва яна бир қанча камчиликлар ҳақида батафсил фикр юритилди, уларни бартараф этиш учун аниқ чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Ушбу сатрларни ўқиётганда баъзи муштарийларда шуниси етмай турганди, буларсиз ҳам кунимиз ўтади-ку, ахир, деган фикр пайдо бўлар балки. Зинҳор ундай хаёлга борманг. Агар биз боғча ёшидаги болаларнинг саксон фоизи, мактабни битираётганларнинг эса бор-йўғи йигирма фоизи соғломлигини назарда тутадиган бўлсак, бу йиғин айни вақтида ўтганига, спортнинг миллий кураш каби турларини оммавийлаштириш нақадар аҳамият касб этаётганига ишонч ҳосил қилиш қийин эмас.

Ишқибозларга шуни маълум қиламизки, 1972—1973 йилларда туғилган ёшлар орасида курашнинг Фарғона усули бўйича 28—31 мартда Тўрақўрғонда беллашув бўлиб ўтади.

Хондамир ТОҲИР ўғли.

ҚОТИЛЛИКДАН НЕ ФАРҚИ БОР?

1990 йилда Жиззах вилоятида жами 522 марта транспорт фалокати юз бериб, 152 киши ҳаётдан бевақт кетди, 577 киши тан жароҳати олди.

БИР ЙИЛДА 152 кишининг ҳаёти фожиали тугаса... Республикада чоғроқ бўлган Жиззах вилояти учун бу кўп эмасмикин?

...«Жиззах» давлат хўжалигининг бош инженери Муродқосим Эшонқулов УАЗ хизмат машинасини маст ҳолда ҳайдагани сабабли йўл четида тўхтаб турган ЗИЛ-557 юк машинасига бориб урди. Натижада ўғли ва икки қизи оғир аҳволда шифохонага тушди.

«Бахмал» давлат хўжалиги фермери Қаршибой Сатторов содир қилган даҳшатли фожиа жиззахликларнинг юрак-бағрини анча вақт ўртаб юрса керак. У шахсий УАЗ машинаси рулига ўтирганида шу қадар маст эканки, тўғри йўл бир ёқда қолиб, бекатда автобус кутиб турган олти кишини босиб кетди. Улардан уч нафари — уч, беш ва ўн икки яшар болалар фожиа юз берган жойнинг ўзида ҳалок бўлишди. Қолганлар оғир тан жароҳати олдилар.

Ҳа, маст ҳолда машина ҳайдашни ихтиёр этмоқ ҳам аслида жиноят ва қотилликка яқиндир.

Наби МУРОДОВ,
Жиззах вилояти давлат йўл назорати бўлими бошлиғи.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
30-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ.
1991—1992 ўқув йили учун
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

9-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар (ўқиш муддати — 3 йил):

— тепловоз машинисти ёрдамчиси;
— электровоз машинисти ёрдамчиси;
— рефрижераторли поездларнинг чилангар-устаси;
— тепловозни созловчи III разрядли чилангар-уста, тепловоз машинистининг ёрдамчиси;
— тепловозни созловчи III разрядли чилангар-электрчи, электровоз машинистининг ёрдамчиси;
— газэлектрпайвандловчи-сантехник;

11-синфни битирганлар (ўқиш муддати — 1 йил):

— авточилангар;
— газэлектрпайвандловчи-сантехник;
— тепловозни созловчи чилангар-уста;
— тепловозни созловчи чилангар-электрчи;

Совет Армияси сафида хизмат қилиб қайтган ўрта маълумотли ёшлар (ўқиш муддати — 1 йил):

— тепловоз машинисти ёрдамчиси;
— электровоз машинисти ёрдамчиси;
— йўловчи вагонларнинг кузатувчиси (йигит ва қизлар учун) ихтисосликлари бўйича касб эгаллайдилар. Ўқишга қабул қилинганларга 81 сўм миқдорида минҳа (стипендия) берилади. Улар «Хабаровск — Москва», «Тошкент — Иркутск» поездларида ишлаб чиқариш амалиётини ўтказадилар.

Контакт тармоқлари электромонтёри мутахассислигини танлаган йигитлар учун ўқиш муддати 10 ой бўлиб, 120 сўм минҳа берилади, ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртини тугатганлар олий ўқув юртларига танловдан ташқари қабул қилинадилар, темир йўл транспорти ходимларига тегишли барча имтиёзлардан фойдаланадилар. Ишлаб чиқариш амалиёти даврида эса иш ҳақининг 50 фоизи берилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ариза, турар жойи (ишхонаси)дан маълумотнома, 10 дона фотосурат (3×4 см. ҳажмида), туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома, паспорт ва ҳарбий билет.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳар, Ленин райони, Червяков кўчаси, 12-уй, 1, 5, 26-трамвайларнинг «Фоменко кўчаси» бекати, телефон: 91-14-07.

Муносабат

ЧУМЧУҚ СЎЙСА ҲАМ...

Кейинги вақтларда турли атамалар ясаш одат тусига кириб қолди. Буни қувонарли ҳол деса ҳам бўлади. Бу соҳада турли таклифлар киритилиб, оқиллари танланаётгани ҳам маъқул. Кўпчилик ўзимизда бор сўзларни атама сифатида қўллаш таклифига рози. Аммо бор ҳақиқатдан ва мавжуд воқеликдан чекиниш халқ тилига хиёнат эканлигини унутмайлик. Архаик сўзларни тарих сандиғидан олиб, уларни халқ тилига зўрма-зўраки киритиш ҳам, муқобили йўқ атамаларга «модерн» иборалар ўйлаб топиш ҳам инсофдан эмас.

Нима қилмоқ керак?

Бизнинг фикри ожизимизча, ҳар соҳадаги атамаларни шу соҳа ходимлари танлаб, тасдиқласинлар. Чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин. Назарий жиҳатдан қараганда, атамақўм шундай иш қилаётгандек туюлаяпти, аммо матбуотга яқин кишилар, айниқса шу соҳа мутахассислари уларнинг «нонини яримта» қилмоқдалар. Масалан, олийгоҳ, илмгоҳ, дорилфунун, куллиёт, таҳсилиёт ибораларини матбуотда кенг қўллашда бутун умрини олий таълимга сарф қилган кўпчилик мутахассислар билан ҳеч ким маслаҳатлашмади. Биз ўз номларимизнинг (исмимизнинг, атамамизнинг) ўзгарганини матбуотда палапартиш қўлланилаётган атамалардан билиб олаяпмиз, холос. Ҳа, майли, бўлар иш бўлди, буёғига эҳтиёт бўлайлик десак, борган сари иш мураккаблашаяпти. Шунинг учун атамалар ижод қилинаётган ҳозирги босқичда бир қарорга келиб олайлик. Бунинг учун ҳаммани бир йўлга солувчи низом тузиш ва бу низомни ўз секцияларимизда кўриб чиқиб, атамақўмга юборишимиз лозим. Айниқса шу жараёнда низом зарур, чунки ҳар бир атама атрофидаги баҳсни шу низом қоидалари узил-кесил ҳал қилади. Низомга қуйидаги фикрларни асос қилиб олсак бўлади.

Биринчидан, ГОСТ талабига мувофиқ таклиф қилинаётган жараён, жисм, нарса, ҳодиса учун битта (фақат битта!) атама бўлиши керак.

Иккинчидан, атама асоси туркий бўлиши шарт.

Учинчидан, атамани иложи борича ясамаслик керак. Уни қардош туркий миллатлар илмий-техникавий терминологиясидан олиш лозим. Бунда аввалик турк, озарбайжон, татар атамаларига, сўнг қозоқ, қирғиз, туркман атамаларига берилиши зарур. Бордию қардошларда айни шу атама бўлмаса, унинг ўрнига тожик-форс, араб ёки байналмилал сўзлар қўлланилса, шу атамалар ўз ўрнида қолсин.

Тўртинчидан, мабодо юқоридаги шартлар амалга ошмаса, ҳозирги илмий-техникавий адабиётдаги русча атамаларни қолдирайлик.

Бешинчидан, юқоридаги тўрттала шартга ҳам мос келмай, баҳсга сабаб атамалар бўлса, улар секция аъзоларининг кўпчилик овози билан қабул қилинсин.

Сўзларимнинг исботи учун аниқ мисоллар келтирай: олтин—туркий, тилло—форсий, зар—арабий иборалардан битта атама — олтин илмийдир.

Олийгоҳ, илмгоҳ, институт атамалари ўрнида олий таълимгоҳ — ҳозирги ўқув институтлари учун, илмгоҳ — илмий тадқиқот институтлари учун атама тарзида ишлатилсин. Техникумлар — ўрта таълимгоҳ, училишчелар — ўз номида билим юрти деб юритилсин, академия (фарҳангистон эмас), университет (дорилфунун эмас), факультет (куллиёт эмас), кафедра (таҳсилиёт эмас) ўз ҳолида қолсин. Негаки, туркларда ва қардош туркий миллатларнинг ҳаммасида улар шундай ишлатилади.

Олам, жаҳон, дунё, очун ибораларида очун фақат туркий, аммо атама сифатида олам олинса, мақсадга мувофиқ (низом талабига биноан кўпчилик овоз билан).

Айтиш керакки, юқоридаги фикрлар фақат атама (термин)лар учун тегишли. Назм ва насрда назмгўйлар ва носирлар олтин, тилло, зар, олам, жаҳон, дунё, очун каби синонимларни ўзлари истаган ўринларда ишлатаверсинлар.

Миллатнинг саводлилиги унинг биқиқ билимдонлигида эмас, балки олам илм аҳли билан ҳамкорлик қила олишида. Бунинг учун у ўз қардошлари ила бемалол фикрлаша ва баҳслаша оладиган, сўнг шу қардошларидан ўзиб, иттифоқдошлари билан тил бириктиришга қодир ва ниҳоят жаҳон бозорига чиқиб ўз сўзида устивор турадиган бўлиши шарт. Бу ишни биз яқин ўн йилларда амалга ошира олмасак, қолоқ миллатлар сафида қолиб кетамиз.

А. АЛОВИДДИНОВ,
Ўзбекистон ССР Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги атамашунослик комитети кимё шўъбаси аъзоси, кимё фанлари доктори, профессор.

Бош муҳаррир: Аҳмаджон МУХТОРОВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖУРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТЎЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Сайди УМИРОВ, Норбобо ШАКАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00
Босишга топширилди 20.00
Индекс: 64608. 5117-буюртма.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Халқ сўзи